

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGOCKÁ FAKULTA

Katedra antropologie a zdravovědy

Bakalářská práce

Romana Kučerková

Vzdělávací obor Výchova ke zdraví na 2. stupni základních škol-pohled
žáků a pedagogů

Olomouc 2018

Vedoucí práce: Mgr. Michaela Hřivnová, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedenou literaturu a zdroje.

V Olomouci dne 22. 6. 2018

Romana Kučerková

.....

Děkuji především Mgr. Michaele Hřivnové, Ph.D., za odborné vedení bakalářské práce, poskytování cenných rad a materiálových podkladů k práci.

OBSAH

ÚVOD.....	4
1 CÍLE A ÚKOLY PRÁCE.....	5
2 TEORETICKÉ POZNATKY	6
2.1 Kurikulární dokumenty.....	6
2.2 Výchova ke zdraví	7
3 METODOLOGIE PRÁCE.....	9
3.1 Charakteristika zkoumaného souboru.....	9
3.2 Výzkumné metody	9
4 VÝSLEDKY A DISKUSE	11
4.1 První část dotazníkového šetření	11
4.2 Druhá část dotazníkového šetření	32
4.3 Pohled pedagogů na vzdělávací obor Výchova ke zdraví	50
ZÁVĚR	53
SHRNUTÍ/SUMMARY	54
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	55
SEZNAM ZKRATEK	58
SEZNAM TABULEK, GRAFŮ A OBRÁZKŮ	59
SEZNAM PŘÍLOH.....	62
PŘÍLOHY	63
ANOTACE PRÁCE.....	77

ÚVOD

Záměrem této bakalářské práce je zhodnocení důležitosti vzdělávacího předmětu Výchova ke zdraví pro žáky druhého stupně základních škol. Předmětnou problematikou se zabývám v průběhu celého svého studia na Pedagogické fakultě. Samotnou mě zajímalo, s jakým výsledkem se v závěru své práce setkám, jestli je pro žáky druhého stupně základních škol tento předmět zajímavý, inspirující a důležitý pro další život a vývoj. V bakalářské práci se podrobněji zabývám otázkou týkající se důležitosti Výchovy ke zdraví.

Pro výstup bude použito dotazníkové šetření, jehož výsledkem je stanovení důležitosti přístupu ke vzdělávacímu oboru Výchova ke zdraví ze strany respondentů (žáků druhého stupně základních škol a jejich pedagogů, kteří tento předmět vyučují).

Při zadání bakalářské práce na téma „Vzdělávací obor Výchova ke zdraví na 2. stupni základních škol-pohled žáků a pedagogů“ jsem si stanovila za cíl zjistit, zda o takový vzdělávací program je u žáků vůbec zájem. Na úvod je nutné podotknout, že Výchova ke zdraví je v současnosti novým studijním oborem a zároveň také novým životním trendem, kdy je potřebné si uvědomit, že odpovědnost za své zdraví má každý sám za sebe. Zdravý životní styl, kterému se stále učíme, je nutné měnit s ohledem na nové trendy, stejně tak i vyučování je nezbytné přizpůsobovat obměňujícím se podmínkám a potřebám žáků.

1 CÍLE A ÚKOLY PRÁCE

Hlavním cílem zpracované bakalářské práce je analýza pohledu žáků druhého stupně základních škol v Olomouckém kraji na vzdělávací obor Výchova ke zdraví a následné srovnání tohoto vnímání s názory pedagogů, kteří oslovené žáky tento obor vyučují.

Nejprve jsem si stanovila základní cíle, které jsou pro tuto práci klíčové, a to je zjištění současného stavu vzdělávacího oboru. Uvědomuji si, že ačkoliv se v poslední době stále bavíme o zdravém životním stylu, ne vždy stejně uvažují také děti, především pak žáci druhého stupně základních škol.

Zaměřila jsem se na to, jakým způsobem je organizována výuka Výchovy ke zdraví a zda mají žáci druhého stupně základních škol možnost uplatnit získané vědomosti a znalosti, kterých ve výuce nabyli. Zjišťovala jsem také jejich motivaci k získávání nových poznatků.

Základním předpokladem pro dokončení této bakalářské práce bylo najít vhodné respondenty, což mi bylo umožněno na Základní škole Tršice, příspěvkové organizaci (dále jen ZŠ Tršice), na ZŠ Olomouc Heyrovského (dále jen ZŠ Heyrovského) a ZŠ Olomouc, tř. Spojenců 8 (dále jen ZŠ Spojenců), kde bylo provedeno dotazníkové výzkumné šetření, jehož výsledky jsou nejvíce stěžejní částí bakalářské práce. Mým cílem nebylo detailně popisovat jednotlivé vzdělávací programy a jejich náležitosti, protože z nich v obecné rovině výuka vychází.

2 TEORETICKÉ POZNATKY

2.1 Kurikulární dokumenty

Zásadní změny v oblasti vzdělávání započaly v České republice rokem 1989 a trvají i nadále v podobě reformy školství. Koncepci vzdělávání v našem státě zajišťuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) prostřednictvím zaměstnanců Národního ústavu pro vzdělávání, kteří zhotovují vzdělávací programy, učební osnovy a standardy. Dlouhodobý vývoj kurikulárních dokumentů umožňuje proměny školního vzdělávání a rozvoj nároků na vzdělání, které mají docílit co největšího přiblížení se jak kvalitativně, tak kvantitativně standardu vyspělých zemí Evropy (Fialová a kol., 2014, Harmonogram. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky [online]).

Základní právní dokument, který zahrnuje závazný obsah, rozsah a cíle povinného vzdělávání je Školský zákon (561/2004, Sb.) pro předškolní, základní, střední, vyšší odborné a další vzdělávání, který byl schválený 24. září 2004 s účinností od 1. ledna 2005 (Průcha, 2003, Standardy pro základní vzdělávání [online]).

Podstatné při reformování českého školství bylo postupné zavádění Rámcových vzdělávacích programů (RVP), což přispělo ke zvýšení efektivity našeho vzdělávání. Nejprve byly vytvořeny ve školním roce 2004/2005 RVP pro mateřské a základní školy, na které postupně navazovalo vytváření RVP pro všechny další stupně vzdělávání. RVP jsou tedy stanoveny pro všechny jednotlivé vzdělávací stupně a obory vzdělávací soustavy (Fialová a kol., 2014, Informace o úpravách Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání [online]). Rámcový vzdělávací program klade důležitou roli na propojení teoretických poznatků s jejich praktickým využitím, na rozdíl od dřívějších vzdělávacích programů „Národní škola“, „Obecná škola“ a „Základní škola“, které byly koncipovány pouze na teoretickém základu, který utvářel výuku (Spilková, 2006, Přehled změn v upraveném RVP ZV [online]).

Rámcový vzdělávací program obsahuje vzdělávací oblasti (Obrázek 1.), které pro druhý stupeň základní školy jsou: Jazyk a jazyková komunikace, Matematika a její aplikace, Informační a komunikační technologie, Člověk a společnost, Člověk a příroda, Umění a kultura, Člověk a zdraví a Člověk a svět práce. Do těchto vzdělávacích oblastí jsou začleněny jednotlivé vzdělávací předměty (Obrázek 1.). Vztahy mezi hlavními předměty propojují a rozšiřují Doplňující vzdělávací obory a Průřezová témata s názvy

Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Mediální výchova, Enviromentální výchova a Multikulturní výchova (Havelková, 2005, Metodický portál RVP [online]).

Vzdělávací oblasti	Vyučovací předměty
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura
	Cizí jazyk
	Další cizí jazyk
Matematika a její aplikace	Matematika
Inf. a komunikační technologie	Informační a komunikační technologie
Člověk a společnost	Dějepis
	Výchova k občanství
Člověk a příroda	Fyzika
	Chemie
	Přírodopis
	Zeměpis
Umění a kultura	Hudební výchova
	Výtvarná výchova
Člověk a zdraví	Výchova ke zdraví
	Tělesná výchova
Člověk a svět práce	Pracovní vyučování

Obrázek 1. Vzdělávací oblasti pro druhý stupeň základní školy
(<http://www.modraskola.cz/view.php?kat=22>)

RVP je stěžejní vzdělávací dokument jednotný v celém našem státě, který formuluje závazné prvky a požadavky pro jednotlivé stupně vzdělávání a vzdělávací obory, dále vymezuje okruhy pro vytváření učebních plánů a udává závazná pravidla a konkrétní podmínky pro tvorbu Školních vzdělávacích programů (ŠVP), které si každá škola sestavuje sama podle svého zaměření. Obsah výuky, cíle výuky a hlavní kompetence určuje Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV), který také specifikuje standardy, kterých by měli žáci při dokončení základní školy dosáhnout (Zormanová, 2014, Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: úplné znění upraveného RVP ZV [online])

2.2 Výchova ke zdraví

Výchova ke zdraví společně s Tělesnou výchovou patří do Vzdělávací oblasti Člověk a zdraví, která v poslední době nabývá velkého rozvoje, ať už z hlediska aktuálnosti tématu vzhledem k velkému rozsahu civilizačních onemocnění v naší společnosti, tak z hlediska narůstajícího trendu zdravého životního stylu. Tato oblast vzdělávání je velice přínosná, díky své přednosti působení v oblasti prevence a zároveň

možné eliminace nežádoucího chování (Marádová 2014, Standardy pro základní vzdělávání: Výchova ke zdraví [online].)

Zdraví je podle Světové zdravotnické organizace (World Health Organization – WHO) definováno takto: „*Health is a state of complete physical, mental and social well-being and not merely the absence of disease or infirmity*“. (About WHO – Constitution of WHO: principles, 2017, [online]). Tuhle definici můžeme přeložit jako: Zdraví je stav úplné fyzické, duševní a sociální pohody, a ne pouze absence nemoci nebo neduživosti. Pro další příklad uvedeme definici od Křivohlavého, který se na základě různých definic pokusil vymezit vlastní definici: „*Zdraví je celkový (tělesný, psychický, sociální a duševní) stav člověka, který mu umožňuje dosahovat optimálně kvality života a není překážkou osobnímu snažení druhých lidí.*“ (Křivohlavý, 2009, s. 40, Krahulcová 2017).

Jak ve své publikaci uvádí Machová a Kubátová (2015), v 50 % míře ovlivňuje stav našeho zdraví životní styl. Hřivnová a kol. (2010) dokonce uvádí o něco větší hodnotu působení našeho životního stylu na stav zdraví, a to 50 - 60 %. V souvislosti s těmito fakty je nutné do vzdělávání na druhém stupni základních škol zapojit programy, které se zaměřují na podporu zdraví např. Škola podporující zdraví, Program Zdraví pro všechny v 21. Století - Zdraví 21 nebo Zdraví 2020 - Národní strategie (Holčík, 2009, Kopecký 2012).

3 METODOLOGIE PRÁCE

Dotazníkové šetření bakalářské práce je součástí širokého výzkumu, který realizuje Centrum výzkumu zdravého životního stylu ve spolupráci s Asociací pro podporu zdraví a výchovu ke zdraví a Katedrou antropologie a zdravovědy Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

3.1 Charakteristika zkoumaného souboru

Výzkum byl realizován na třech základních školách v Olomouckém kraji. Dotazníkového šetření se zúčastnili žáci druhého stupně ZŠ Tršice, ZŠ Heyrovského a ZŠ Spojenců. Celkem bylo osloveno 132 žáků, z toho 80 dívek a 52 chlapců ve věku v rozmezí od 12 do 16 let.

Součástí výzkumné práce bylo dotazníkové šetření, které bylo prováděno u učitelů Výchovy ke zdraví, jejichž žáci se zapojili do výzkumu. Dotazníkové šetření zadané učitelům nebylo zpracováno a zaznamenáno pomocí tabulek a grafů do bakalářské práce z důvodu nízkého počtu respondentů. Shrnutí toho, jak pedagogové odpovídali je uvedeno na konci následující kapitoly v části 4.3 Pohled pedagogů na Vzdělávací obor Výchova ke zdraví.

3.2 Výzkumné metody

Výzkumné šetření bylo realizováno pomocí dotazníků, které oslovení respondenti vyplňovali písemně a zcela anonymně. Otázky byly založeny na hodnocení předmětu Výchova ke zdraví na druhém stupni základních škol. Dotazníky byly rozděleny do dvou částí. První část byla zhotovena pomocí škálou hodnocených otázek, a to na stupnici od 1 do 10, kdy číslo 1 znamenalo, že žák s otázkou zásadně nesouhlasí a číslo 10 znamenalo, že žák s otázkou zásadně souhlasí. Byla zde také možnost případného doplňujícího komentáře k otázce. Ve druhé části byly žákům pokládány uzavřené otázky s možností více odpovědí, kde měli označit variantu, která nejvíce vystihuje jejich názor.

Předem připravené dotazníky pro tuto práci poskytla její vedoucí Mgr. Michaela Hřivňová, Ph.D., jelikož výzkumné šetření spadá do plošného projektu a jeho výsledky budou dále vyhodnocovány.

Údaje od respondentů byly zpracovány v programu Microsoft Excel a vyhodnoceny do tabulek a grafů. Z první části výzkumu, kde žáci svoje odpovědi zaznamenávali pomocí číselné škály, byl nejprve počítán koeficient jednotlivých základních škol zvlášť a poté všech škol souhrnně. U otázek z druhé části dotazníku byla do tabulek počítána absolutní a relativní četnost odpovědí. Relativní četnost byla znázorněna pomocí grafů pro jednotlivé školy zvlášť i souhrnně pro všechny 3 školy dohromady.

4 VÝSLEDKY A DISKUSE

V kapitole „Výsledky a diskuse“ budeme vyhodnocovat a posuzovat získaná data z výzkumného šetření, jehož hlavním cílem bylo zjistit názor žáků z druhého stupně základních škol na vzdělávací obor Výchova ke zdraví.

Výsledky daných otázek budou na konci této kapitoly porovnány s odpovědi pedagogů.

4.1 První část dotazníkového šetření

První část dotazníkového šetření byla cílena na zmapování vnímání vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví u oslovených žáků. Otázky byly zaměřeny na názory týkající se oblíbenosti a obtížnosti tohoto předmětu, na využívání výukových metod a na možné uplatnění získaných vědomostí a dovedností v osobním životě.

Jak již bylo uvedeno, tato část byla založena na hodnocení odpovědí, které měli respondenti zaznamenat na číselnou osu, kde číslo 1 znázorňovalo zásadní nesouhlas a číslo 10 zásadní souhlas s položenou otázkou. Byly zde také zařazeny dvě otázky, na které mohli žáci odpovědět volnou tvorbou odpovědi.

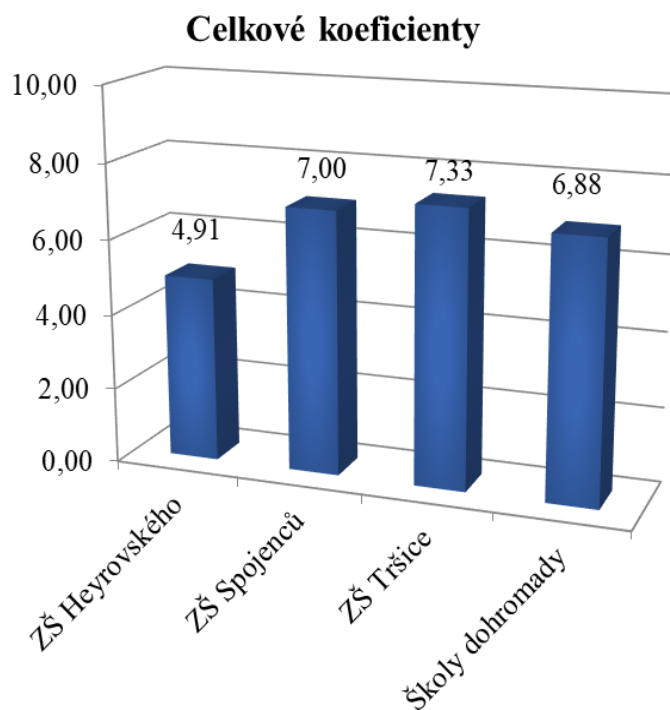
První otázka byla cílena na zjištění oblíbenosti předmětu Výchova ke zdraví u oslovených žáků na vybraných školách. Zpracované výsledky uvádíme v Tabulce 1.a, 1.b a Grafu 1.

Tabulka 1.a Oblíbenost předmětu Výchova ke zdraví

Výchova ke zdraví patří mezi mé oblíbené předměty				
	Hodnota číselné škály	n	Přepočet	Celkový koeficient
-	1	2	2	6,880597
	2	4	8	
	3	5	15	
	4	8	32	
	5	21	105	
+	6	11	66	
	7	27	189	
	8	21	168	
	9	13	117	
	10	22	220	

Tabulka 1.b Oblíbenost předmětu výchova ke zdraví na jednotlivých základních školách a souhrnně

Základní škola	Celkový koeficient u jednotlivých základních škol
ZŠ Heyrovského	4,91
ZŠ Spojenců	7,00
ZŠ Tršice	7,33
Školy dohromady	6,88

Graf 1. Oblíbenost předmětu Výchova ke zdraví na jednotlivých základních školách a souhrnně

Výsledný koeficient 6,88 v Tabulce 1.a znázorňuje, že předmět Výchova ke zdraví patří mezi žáky spíše k oblíbeným předmětům. Nejvyššího hodnocení dosáhla ZŠ Tršice s koeficientem 7,33. Oblíbenost tohoto předmětu můžeme přisuzovat probíraným tématům, která jsou mnohdy blízká každodenní realitě.

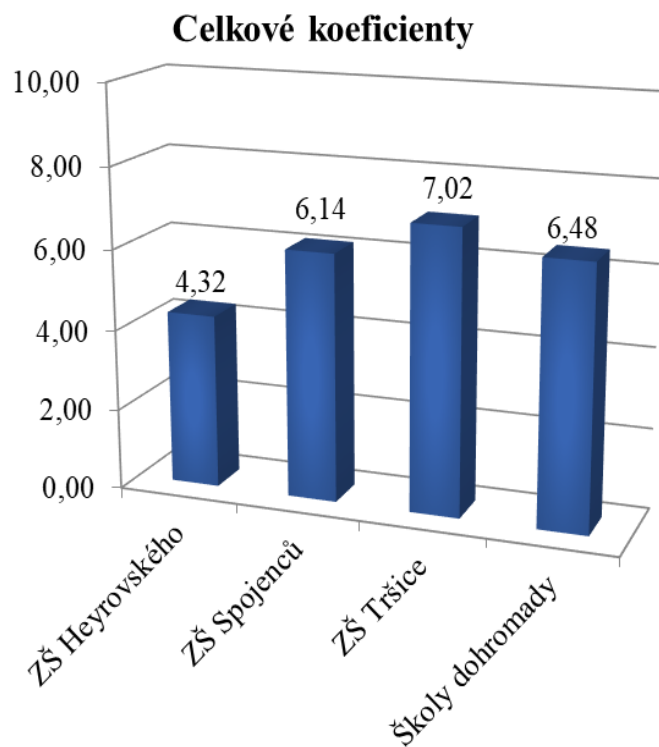
Druhá otázka se vztahovala k předešlé otázce a dotazovala se oslovených žáků, jestli se na vyučovací předměty Výchovy ke zdraví těší.

Tabulka 2.a Jak se žáci těší na hodiny Výchovy ke zdraví

Na hodiny Výchovy ke zdraví se vždy těším				
	Hodnota číselné škály	n	Přepočet	Celkový koeficient
-	1	3	3	6,480916
	2	3	6	
	3	9	27	
	4	10	40	
	5	26	130	
+	6	15	90	
	7	16	112	
	8	16	128	
	9	17	153	
	10	16	160	

Tabulka 2.b Jak se žáci těší na hodiny Výchovy ke zdraví na jednotlivých základních školách a souhrnně

Základní škola	Celkový koeficient u jednotlivých základních škol
ZŠ Heyrovského	4,32
ZŠ Spojenců	6,14
ZŠ Tršice	7,02
Školy dohromady	6,48

Graf 2. Jak se žáci těší na hodiny Výchovy ke zdraví na jednotlivých školách a souhrnně

Výsledky druhé otázky téměř odpovídají předchozí otázce a z tohoto faktu lze tedy usuzovat, že Výchova ke zdraví patří spíše k jednomu z oblíbených předmětů a žáci se na výuku předmětu těší. Nejvyšší koeficient vyšel opět u ZŠ Tršice (7,02).

Tento předmět zahrnuje mnoho zajímavých témat, která lze podat žákům nejrůznějšími způsoby. Velice častým faktorem u hodnocení oblíbenosti předmětu je samotná osobnost vyučujícího a způsob, jakým dané informace svým žákům předává.

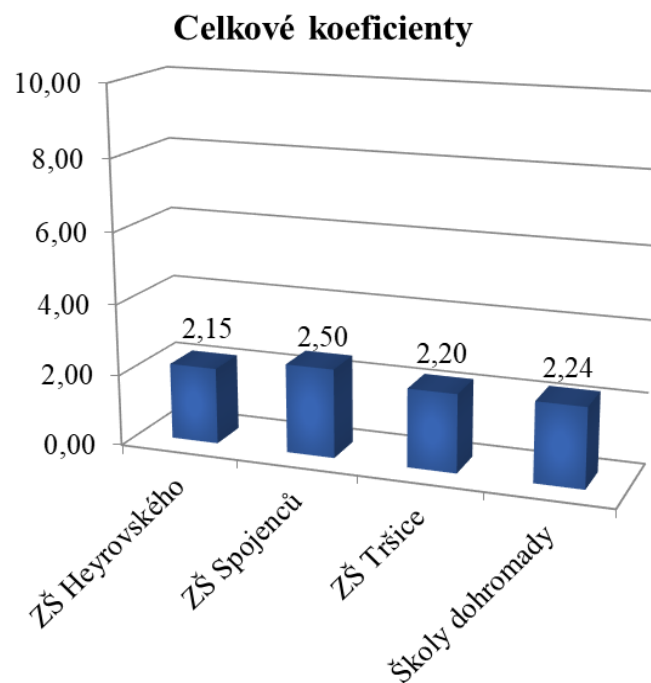
U následující otázky nás zajímalo, jestli respondenti považují Výchovu ke zdraví jako obtížný předmět.

Tabulka 3.a Obtížnost předmětu Výchova ke zdraví

Obtížnost předmětu Výchova ke zdraví				
	Hodnota číselné škály	n	Přepočet	Celkový koeficient
-	1	69	69	2,242424
	2	31	62	
	3	11	33	
	4	3	12	
	5	8	40	
+	6	3	18	
	7	0	0	
	8	2	16	
	9	4	36	
	10	1	10	

Tabulka 3.b Obtížnost předmětu Výchova ke zdraví na jednotlivých školách a souhrnně

Základní škola	Celkový koeficient u jednotlivých základních škol
ZŠ Heyrovského	2,15
ZŠ Spojenců	2,50
ZŠ Tršice	2,20
Školy dohromady	2,24

Graf 3. Obtížnost předmětu Výchova ke zdraví na jednotlivých školách a souhrnně

Z výsledku souhrnného koeficientu všech škol 2,24 (Tabulka 3.a) můžeme jednoznačně posoudit, že Výchova ke zdraví patří při hodnocení žáky mezi méně náročné předměty. Ani u jedné ze škol se v hodnocení nevyskytl žádný razantní rozdíl. Lze tedy konstatovat, že tento obor obecně není považován za obtížný.

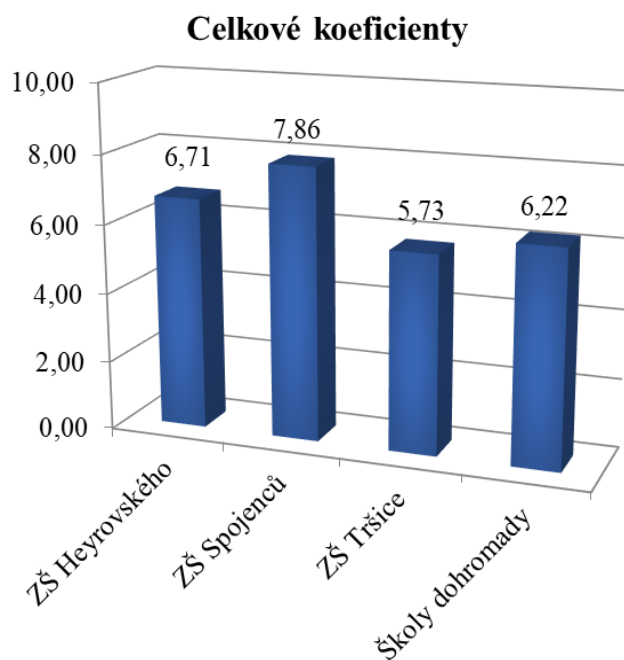
V následující otázce měli žáci zhodnotit zařazování tzv. aktivizačních výukových metod do hodin Výchovy ke zdraví, mezi které patří např. práce ve skupině, didaktické hry a inscenační metody.

Tabulka 4.a Využívání tzv. aktivizačních výukových metod (skupinová práce, didaktické hry, inscenační metody aj.) ve výuce Výchovy ke zdraví

Využívání tzv. aktivizačních výukových metod ve výuce Výchovy ke zdraví				
	Hodnota číselné škály	n	Přepočet	Celkový koeficient
-	1	5	5	6,224806
	2	10	20	
	3	9	27	
	4	10	40	
	5	15	75	
+	6	17	102	
	7	17	119	
	8	16	128	
	9	13	117	
	10	17	170	

Tabulka 4.b Využívání aktivizačních výukových metod ve výuce Výchovy ke zdraví na jednotlivých školách a souhrnně

Základní škola	Celkový koeficient u jednotlivých základních škol
ZŠ Heyrovského	6,71
ZŠ Spojenců	7,86
ZŠ Tršice	5,73
Školy dohromady	6,22

Graf 4. Využívání aktivizačních výukových metod ve výuce Výchovy ke zdraví na jednotlivých školách a souhrnně

V Grafu 4. jsou znázorněny hodnoty, které vypovídají, že do výuky Výchovy ke zdraví jsou na oslovených základních školách zařazovány tzv. aktivizační výukové metody. Souhrnná hodnota koeficientu u všech škol dohromady je 6,22. Nejvyššího hodnocení dosáhla ZŠ Spojenců (7,86), což velice kladně hodnotí zapojování tzv. aktivizačních metod do výuky na této škole.

Využívání skupinových prací, didaktických her či inscenací je velice důležité, žáci mohou v takto řízených hodinách jednak otevřeně vyjádřit svůj postoj k dané problematice, ale také se aktivně zapojit do výuky. Aktivizační metody využívané v hodinách mohou být jedním faktorem, který přispívá na oblíbenosti předmětu Výchova ke zdraví (Matuš, Bednaříková 2009)

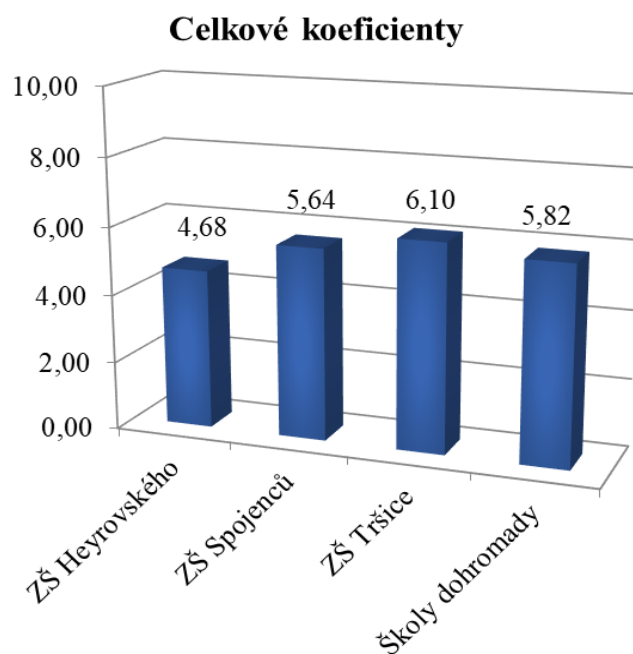
Následující otázka zjišťovala možnou souvislost mezi využíváním aktivizačních metod ve výuce Výchovy ke zdraví a motivací žáků k učení a získávání nových poznatků.

Tabulka 5.a Motivace pomocí aktivizačních výukových metod ve výuce Výchovy ke zdraví k učení a získávání nových poznatků

Motivace pomocí aktivizačních výukových metod k učení a získávání poznatků				
	Hodnota číselné škály	n	Přepočet	Celkový koeficient
-	1	9	9	5,816794
	2	9	18	
	3	8	24	
	4	11	44	
	5	33	165	
+	6	5	30	
	7	18	126	
	8	10	80	
	9	14	126	
	10	14	140	

Tabulka 5.b Motivace pomocí aktivizačních výukových metod ve výuce Výchovy ke zdraví k učení a získávání nových poznatků na jednotlivých základních školách a souhrnně

Základní škola	Celkový koeficient u jednotlivých základních škol
ZŠ Heyrovského	4,68
ZŠ Spojenců	5,64
ZŠ Tršice	6,10
Školy dohromady	5,82

Graf 5.b Motivace pomocí aktivizačních výukových metod ve výuce Výchovy ke zdraví k učení a získávání nových poznatků na jednotlivých základních školách a souhrnně

Otázka, která zjišťovala možnou souvislost mezi využíváním aktivizačních metod ve výuce Výchovy ke zdraví a motivací žáků k učení a získávání nových poznatků, byla hodnocena spíše průměrně, a to souhrnným koeficientem 5,82 (Tabulka 5.a). Z tohoto výsledku tedy nelze příliš dobře zhodnotit, jestli využívání aktivizačních metod ve výuce dále žáky motivuje k získávání nových poznatků.

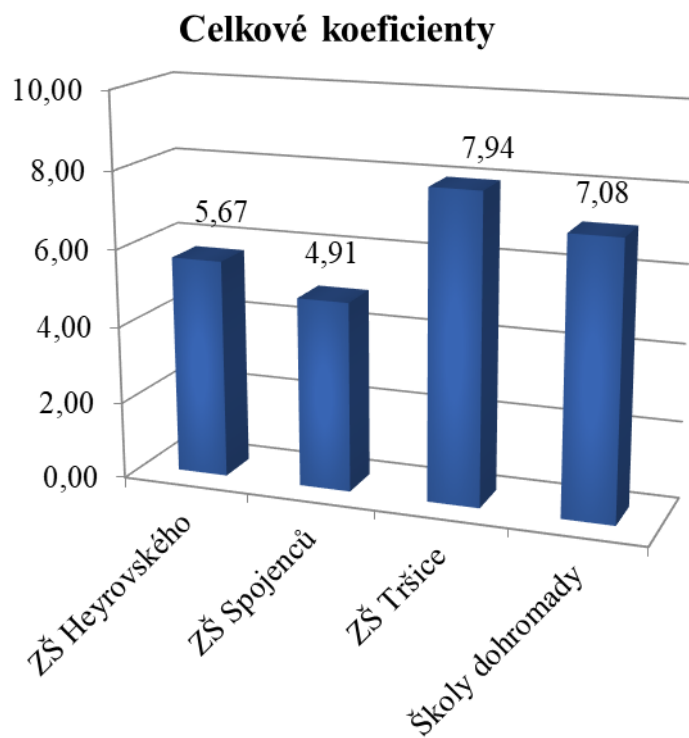
Dále jsme se oslovených žáků ptali, jestli v hodinách pracují s učebnicemi a pracovními listy.

Tabulka 6.a Práce s učebnicí či pracovními listy ve výuce Výchovy ke zdraví

Práce s učebnicí či pracovními listy ve výuce Výchovy ke zdraví				
	Hodnota číselné škály	n	Přepočet	Celkový koeficient
-	1	3	3	7,082707
	2	9	18	
	3	2	6	
	4	6	24	
	5	21	105	
+	6	12	72	
	7	5	35	
	8	27	216	
	9	17	153	
	10	31	310	

Tabulka 6.b Práce s učebnicí či pracovními listy ve výuce Výchovy ke zdraví na jednotlivých základních školách a souhrnně

Základní škola	Celkový koeficient u jednotlivých základních škol
ZŠ Heyrovského	5,67
ZŠ Spojenců	4,91
ZŠ Tršice	7,94
Školy dohromady	7,08

Graf 6.b Práce s učebnicí či pracovními listy ve výuce Výchovy ke zdraví na jednotlivých základních školách a souhrnně

Hodnocení využívání učebnic a pracovních listů bylo na námi oslovených školách různorodé. Podle odpovědí žáků nejméně s učebnicemi a pracovními listy pracují na ZŠ Spojenců, což dokazuje koeficient 4,91 (Graf 6.b) a naopak nejvíce učebnice a pracovní sešity využívají na ZŠ Tršice, kde koeficient dosahuje hodnoty 7,94 (Graf 6.b).

Struktura hodin Výchovy ke zdraví závisí především na přístupu učitele. Některá témata sice přímo vybízejí k využití učebnic a pracovních listů, ale v poznámkách, které mohli žáci ke každé otázce připsat, se hojně objevoval komentář, že čtení článků v učebnici nepatří mezi oblíbené činnosti ve výuce.

Stojí tedy za zvážení, jestli nelze dané téma podat žákům zábavnější a zajímavější formou, která by více upoutala jejich pozornost a vzbudila v nich zájem o probíranou látku.

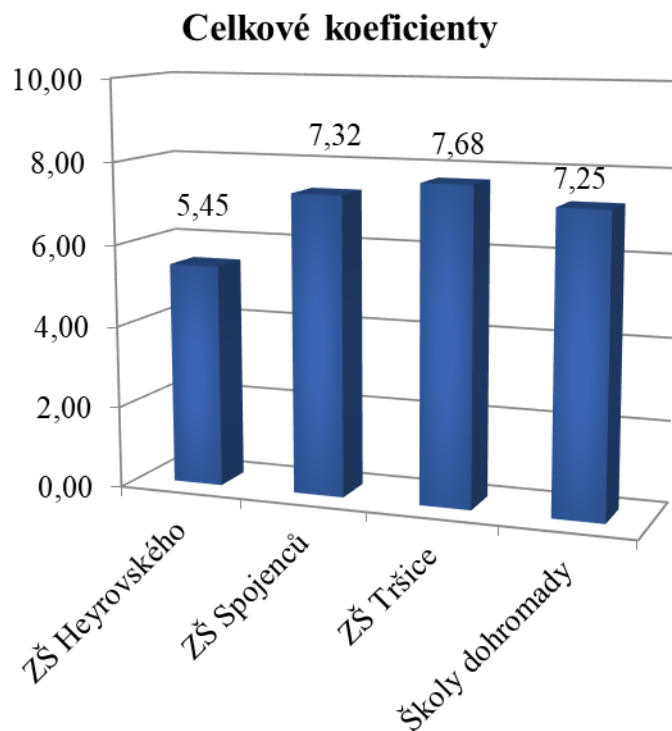
Následně měli námi oslovení respondenti zhodnotit, zda si myslí, že časová dotace pro výuku Výchovy ke zdraví je dostačující.

Tabulka 7.a Hodnocení časové dotace na výuku Výchovy ke zdraví

Hodnocení časové dotace na výuku Výchovy ke zdraví				
	Hodnota číselné škály	n	Přepočet	Celkový koeficient
-	1	7	7	7,25
	2	5	10	
	3	3	9	
	4	4	16	
	5	19	95	
+	6	4	24	
	7	20	140	
	8	15	120	
	9	14	126	
	10	41	410	

Tabulka 7.b Hodnocení časové dotace na výuku Výchovy ke zdraví na jednotlivých školách a souhrnně

Základní škola	Celkový koeficient u jednotlivých základních škol
ZŠ Heyrovského	5,45
ZŠ Spojenců	7,32
ZŠ Tršice	7,68
Školy dohromady	7,25

Graf 7. Hodnocení časové dotace na výuku Výchovy ke zdraví na jednotlivých školách a souhrnně

Celkový koeficient 7,25 (Tabulka 7.a) poukazuje na to, že žáci hodnotí časovou dotaci hodin Výchovy ke zdraví jako dostačující. Pouze na ZŠ Heyrovského respondenti tuto otázku hodnotili spíše průměrnými hodnotami s celkovým koeficientem 5,45 pro tuto základní školu (Graf 7.).

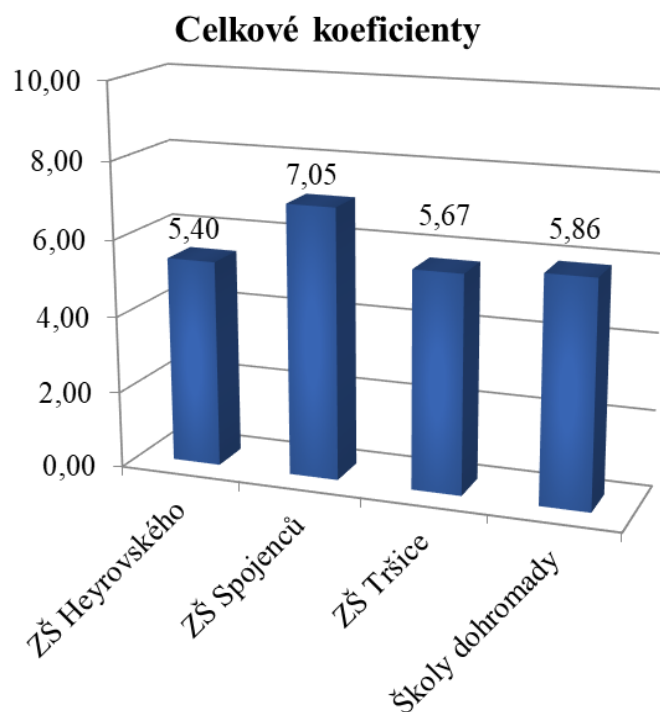
Dále jsme zjišťovali, zda žáci vnímají hodnocení (známkování) v předmětu Výchova ke zdraví srovnatelně s hodnocením v ostatních vyučovacích předmětech.

Tabulka 8.a Srovnatelnost hodnocení (známkování) ve Výchově ke zdraví s hodnocením v jiných vyučovacích předmětech

Hodnocení (známkování) ve Výchově ke zdraví s hodnocením v jiných vyučovacích předmětech				
	Hodnota číselné škály	n	Přepočet	Celkový koeficient
-	1	20	20	5,856061
	2	10	20	
	3	9	27	
	4	11	44	
	5	15	75	
+	6	5	30	
	7	8	56	
	8	14	112	
	9	11	99	
	10	29	290	

Tabulka 8.b Srovnatelnost hodnocení (známkování) ve Výchově ke zdraví s hodnocením v jiných vyučovacích předmětech na jednotlivých základních školách a souhrnně

Základní škola	Celkový koeficient u jednotlivých základních škol
ZŠ Heyrovského	5,40
ZŠ Spojenců	7,05
ZŠ Tršice	5,67
Školy dohromady	5,86

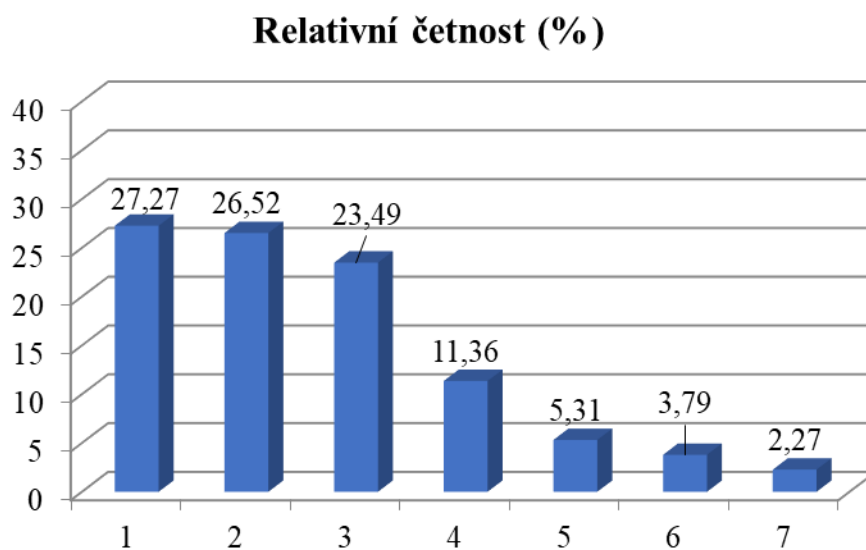
Graf 8. Srovnatelnost hodnocení (známkování) ve Výchově ke zdraví s hodnocením v jiných vyučovacích předmětech na jednotlivých základních školách a souhrnně

Výsledný koeficient 5,86 (Tabulka 8.a) je překvapivý, a to z toho důvodu, že Výchovu ke zdraví mnozí považují jako méně náročný předmět, i přes to žáci odpovídali, že hodnocení je spíše podobné váhy jako v ostatních předmětech.

Dvě následující otázky s číslem 9. a 10. byly založeny na volné možnosti odpovědi. Žáci zde měli vystihnout svůj názor a uvést, co považují na hodinách Výchovy ke zdraví za nejpřínosnější a co naopak vnímají jako nejméně přínosné. Na tyto otázky někteří respondenti neodpověděli vůbec nebo napsali, že neví. V Tabulce 9. a 10. jsou uvedeny odpovědi žáků, které se v námi hodnocených dotaznících objevovali nejčastěji.

Tabulka 9. Co je pro žáky nejpřínosnější na hodinách Výchovy ke zdraví

	Odpovědi žáků	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
1	sexuální výchova	36	27,27
2	zdravý životní styl	35	26,52
3	nevím	31	23,49
4	drogy	15	11,36
5	těhotenství	7	5,31
6	první pomoc	5	3,79
7	nevyplnil	3	2,27

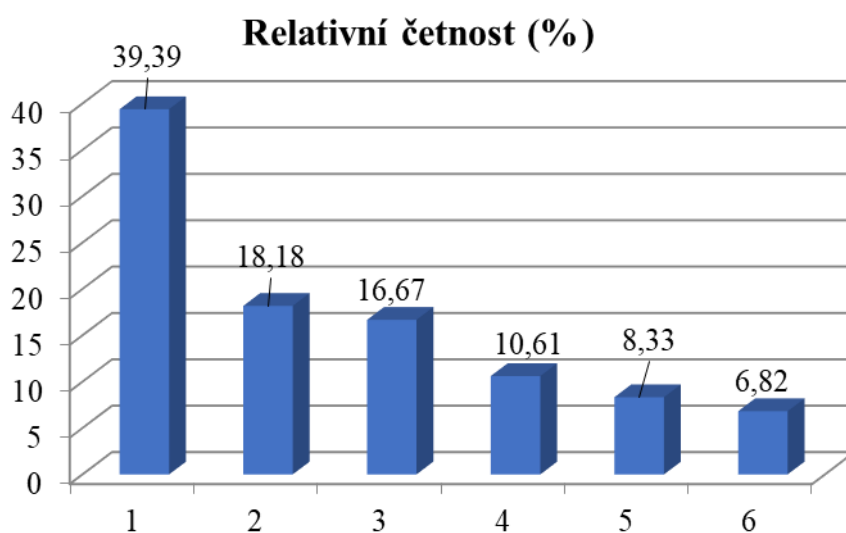

Graf 9. Co je pro žáky nejpřínosnější na hodinách Výchovy ke zdraví

Jako nejpřínosnější na Výchově ke zdraví byla oslovenými žáky hodnocena témata sexuální výchovy a zdravého životního stylu (Tabulka 9.). Lze tomu přisuzovat fakt, že se jedná pro tuto věkovou skupinu žáků druhého stupně základní školy o velice aktuální témata. Mezi nejčastěji uváděné okruhy patřila také problematika drog, těhotenství a dále i tematika první pomoci. 23,49 % žáků na tuto otázku odpovědělo, že neví, co je pro ně na hodinách Výchovy ke zdraví nejpřínosnější a 2,27 % žáků na tuto otázku neodpovědělo vůbec.

Tabulka 10. Co je pro žáky nejméně přínosné na hodinách Výchovy ke zdraví

	Odpovědi žáků	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
1	teorie	52	39,39
2	nic	24	18,18
3	nevím	22	16,67
4	písemky	14	10,61
5	čtení v učebnici	11	8,33
6	nevyplnil	9	6,82

Graf 10. Co je pro žáky nejméně přínosné na hodinách Výchovy ke zdraví

V Grafu 10. je znázorněno, co je naopak pro žáky na námi oslovených základních školách na hodinách Výchovy ke zdraví nejméně přínosné. Ve 39,39 % případech bylo na tuto otázku odpovězeno, že nejméně přínosné je pro respondenty velké množství probírané teorie, dále také psaní písemek a čtení v učebnici. Za zmínění také stojí, že 18,18 % žáků odpovědělo, že na hodinách Výchovy ke zdraví nepovažují nic za nejméně přínosné.

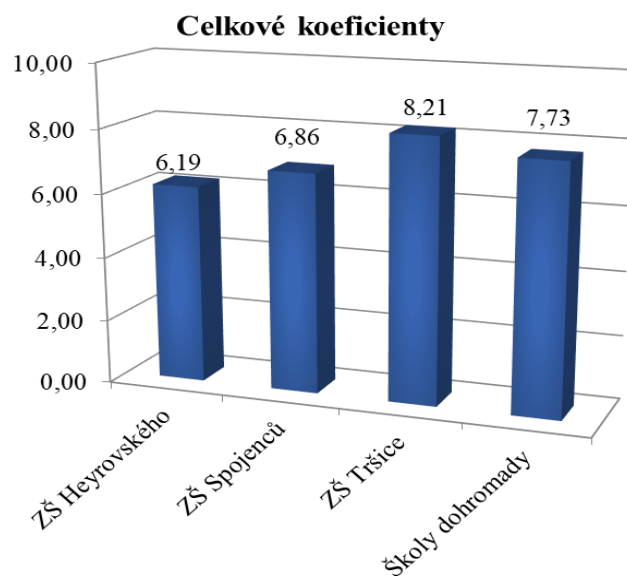
V poslední otázce v první části dotazníku nás zajímalo, jestli žáci budou moci využívat a uplatňovat získané vědomosti, dovednosti a postoje, které obdrželi ve vyučování Výchovy ke zdraví i v osobním životě, ať už nyní nebo v i budoucnu.

Tabulka 11.a Uplatnitelnost získaných vědomostí, dovedností a postojů ve Výchově ke zdraví v osobním životě (nyní, případně v budoucnu)

Uplatnitelnost získaných vědomostí, dovedností a postojů ve Výchově ke zdraví v osobním životě				
	Hodnota číselné škály	n	Přepočet	Celkový koeficient
-	1	3	3	7,726563
	2	1	2	
	3	5	15	
	4	5	20	
	5	9	45	
+	6	10	60	
	7	15	105	
	8	21	168	
	9	19	171	
	10	40	400	

Tabulka 11.b Uplatnitelnost získaných vědomostí, dovedností a postojů ve Výchově ke zdraví v osobním životě na jednotlivých školách a souhrnně

Základní škola	Celkový koeficient u jednotlivých základních škol
ZŠ Heyrovského	6,19
ZŠ Spojenců	6,86
ZŠ Tršice	8,21
Školy dohromady	7,73

Graf 11. Uplatnitelnost získaných vědomostí, dovedností a postojů ve Výchově ke zdraví v osobním životě na jednotlivých školách a souhrnně

Hodnocení uplatitelnosti získaných vědomostí, dovedností a postojů ve Výchově ke zdraví v osobním životě žáků ze ZŠ Tršice bylo velice pozitivní, což vyjadřuje koeficient 8,21 (Graf 11.) Souhrnný koeficient 7,73 (Tabulka 11.a), který byl spočítán pro všechny námi oslovené základní školy dohromady, vykazuje nadprůměrnou hodnotu, a tudíž můžeme usuzovat, že žáci hodnotí témata probíraná v hodinách Výchovy ke zdraví jako ve svém životě uplatnitelná. Takové hodnocení je chvályhodné, protože okruhy předmětu Výchova ke zdraví jsou sestaveny z dílčích témat, která se týkají problematiky každodenního života nás všech a jejich znalost může mnohdy předejít nežádoucím následkům našeho chybného chování a smýšlení (Svovoda, 2013).

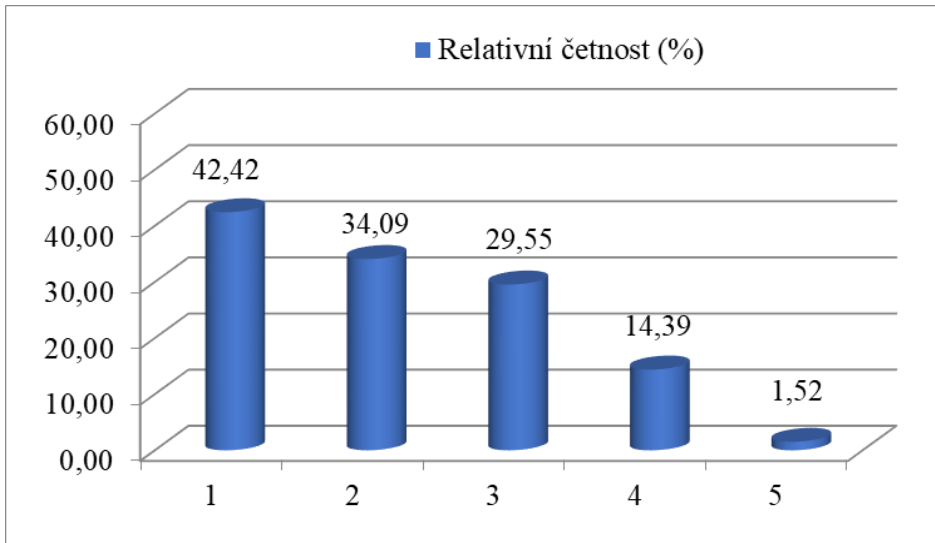
4.2 Druhá část dotazníkového šetření

Druhá část dotazníkového šetření byla sestavena z uzavřených otázek a námi oslovení respondenti měli za úkol z jednotlivých okruhů označit dílčí témata, kterým se ve výuce Výchovy ke zdraví věnovali nejvíce, dále o kterých tématech se nezmiňovali vůbec a následně jsme zjišťovali, která témata žáky nejvíce zajímala. Získaná data byla zaznamenána do tabulek, kde jsme vypočítali absolutní a relativní četnost u každého dílčího tématu a následně jsme graficky znázornili vždy do 3 jednotlivých grafů relativní četnost nejvíce probíraných témat, nejméně probíraných témat a pro žáky nejvíce zajímavých témat.

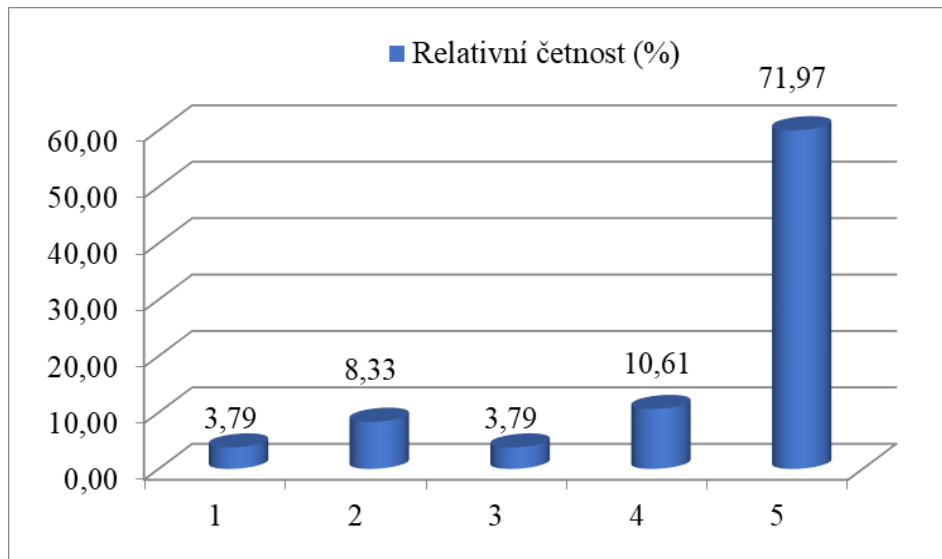
První tematický blok byl zaměřený na Vztahy mezi lidmi a formy soužití.

Tabulka 12. Vztahy mezi lidmi a formy soužití

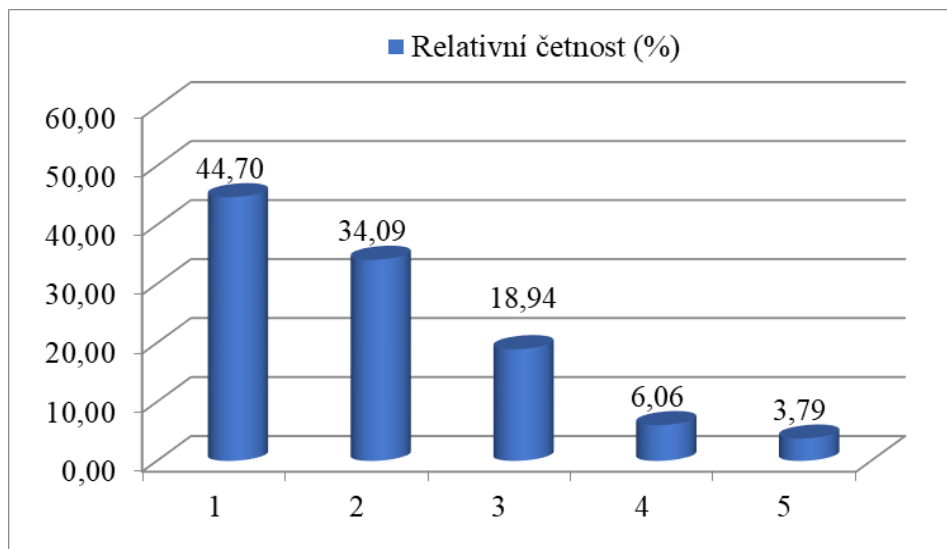
VZTAHY MEZI LIDMI A FORMY SOUŽITÍ						
Dílčí téma	Co bylo nejvíce probíráno		Co nebylo probíráno		Co žáky nejvíce zajímalo	
	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
1 Vztahy ve dvojici - kamarádství, přátelství, láska	56	42,42	5	3,79	59	44,70
2 Vztahy ve dvojici - partnerké vztahy, manželství a rodičovství	45	34,09	11	8,33	45	34,09
3 Vztahy pravidla soužití v rodině, ve škole	39	29,55	5	3,79	25	18,94
4 Vztahy mezi vrstevníky	19	14,39	14	10,61	8	6,06
5 Vztahy v obci, spolku	2	1,52	95	71,97	5	3,79

Graf 12.a Co bylo nejvíce probíráno

Graf 12.b Co nebylo probíráno

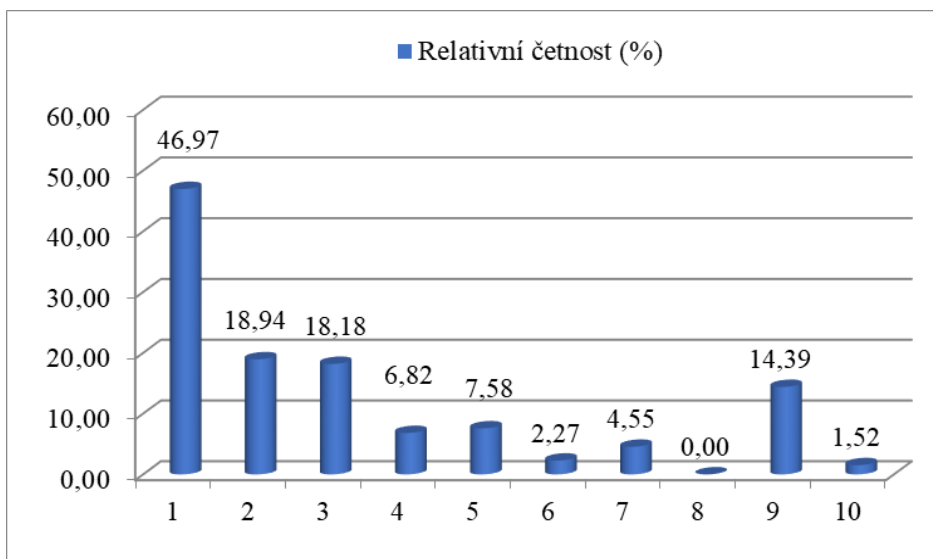
Graf 12.c Co žáky nejvíce zajímalo

Z tematického bloku Vztahy mezi lidmi a formy soužití označilo 42,42 % žáků (Graf 12.a) za nejvíce probírané téma Vztahy ve dvojici-kamarádství, přátelství, láska. Tohle dílčí téma bylo zároveň i 44,70 % respondentů (Graf 12.c) zvoleno jako nejvíce zajímavé. Převážná většina (71,97 %) odpovědí uvádí, že téma Vztahy v obci, spolku nebylo v hodinách Výchovy ke zdraví probíráno vůbec (Graf 12.b). Ostatní dílčí témata jako Vztahy ve dvojici, kamarádství, přátelství a láska, Vztahy mezi vrstevníky a Vztahy a pravidla soužití ve škole a rodině jsou pro tuto věkovou skupinu žáků druhého stupně základní školy aktuálnější a jejich zařazení do výuky přínosnější než informace, které se týkají Vztahů v obci a spolku.

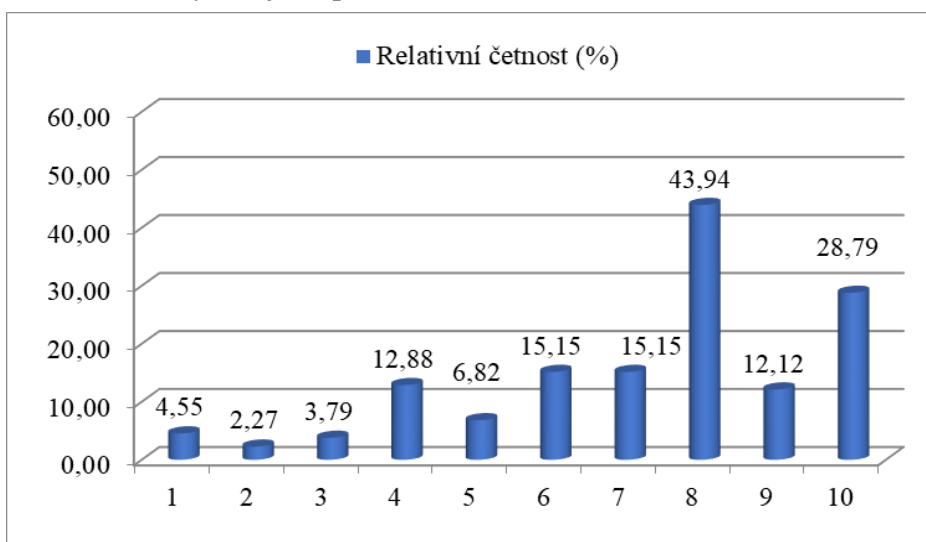
Následující dílčí témata se týkala Změn v životě člověka a jejich reflexe.

Tabulka 13. Změny v životě člověka a jejich reflexe

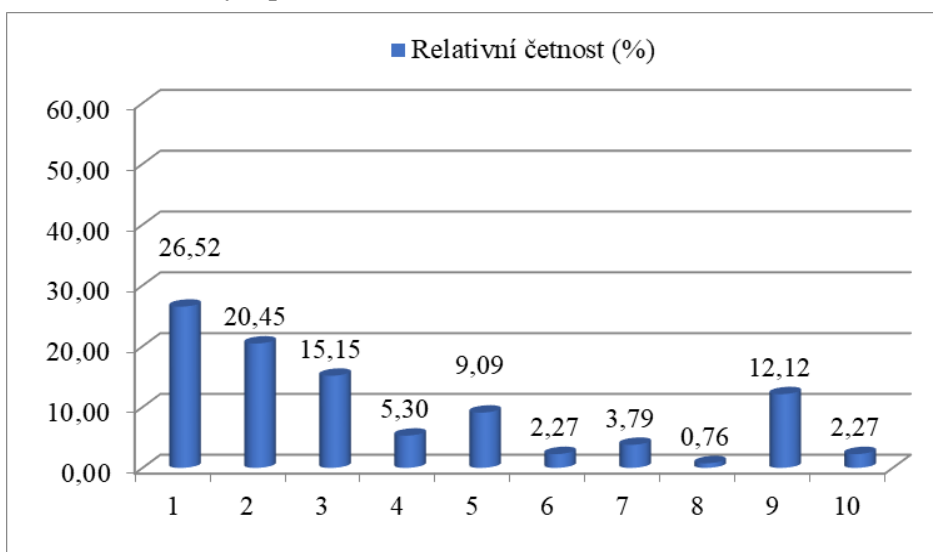
ZMĚNY V ŽIVOTĚ ČLOVĚKA A JEJICH REFLEXE							
	Dílčí téma	Co bylo nejvíce		Co nebylo probráno		Co žáky nejvíce	
		Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
1	Tělesné změny v dětství, pubertě a dospívání	62	46,97	6	4,55	35	26,52
2	Duševní změny v dětství, pubertě a dospívání	25	18,94	3	2,27	27	20,45
3	Společenské změny v dětství, pubertě a dospívání	24	18,18	5	3,79	20	15,15
4	Zdraví reprodukční soustavy	9	6,82	17	12,88	7	5,30
5	Sexualita jako součást formování osobnosti	10	7,58	9	6,82	12	9,09
6	Sexuální zdrženlivost	3	2,27	20	15,15	3	2,27
7	Předčasná sexuální zkušenost	6	4,55	20	15,15	5	3,79
8	Promiskuita	0	0,00	58	43,94	1	0,76
9	Těhotenství a rodičovství mladistvých	19	14,39	16	12,12	16	12,12
10	Poruchy pohlavní identity	2	1,52	38	28,79	3	2,27

Graf 13.a Co bylo nejvíce probíráno

Graf 13.b Co nebylo probíráno

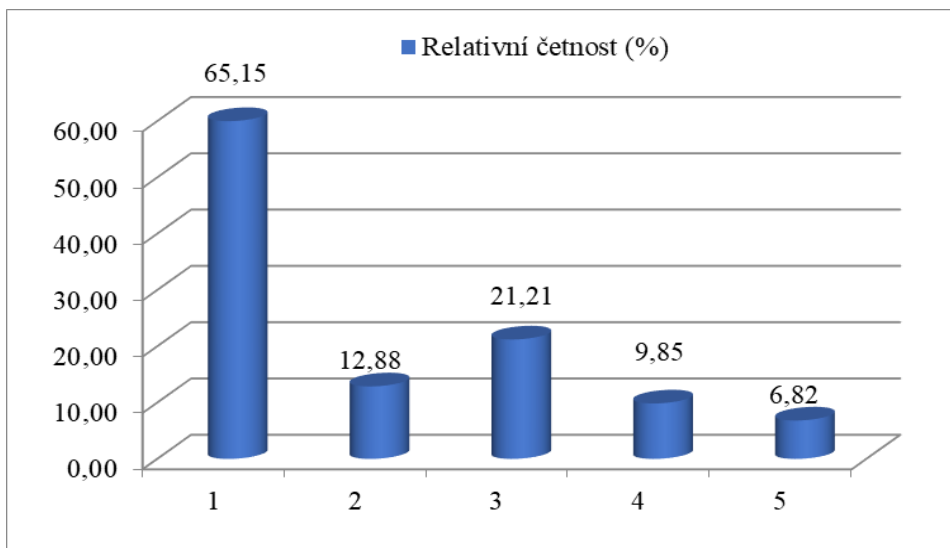
Graf 13.c Co žáky nejvíce zajímalo

Nejvíce probíranou látkou v této části dotazníkového šetření žáci zvolili Tělesné změny v dětství, pubertě a dospívání, tuto odpověď označilo 46,97 % námi oslovených respondentů (Graf 13.a). Lze tomu opět přisuzovat fakt, že tohle téma je pro námi oslovenou věkovou skupinu velice aktuální. Nejméně probíranou částí byla problematika promiskuity (Graf 13.b). Za nejvíce zajímavou oblast žáci označili zároveň i tu nejvíce probíranou, a to Tělesné změny v dětství, pubertě a dospívání (Graf 13.c)

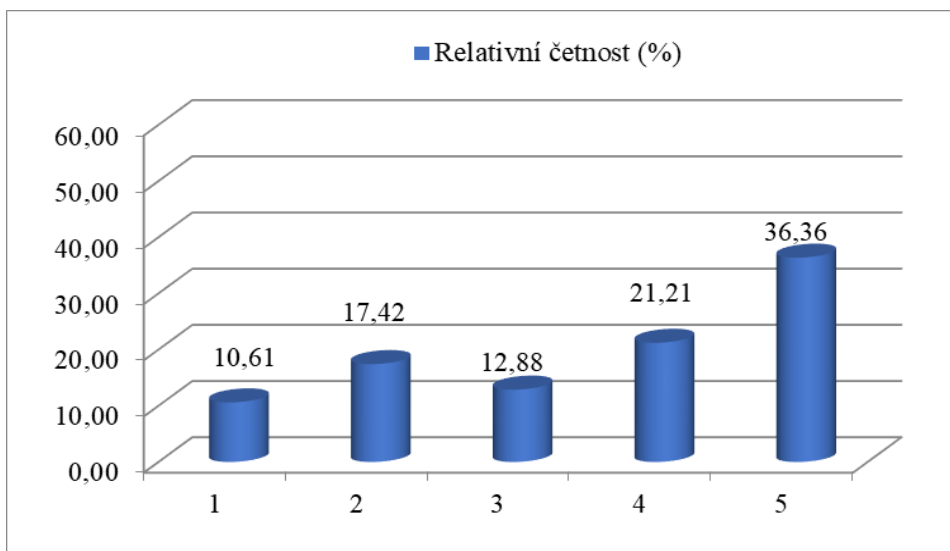
Další otázkou jsme mapovali názor žáků na to, co bylo nejvíce a nejméně probíráno a co nevíce žáky zaujalo v okruhu Zdravý způsob života a péče o zdraví.

Tabulka 14. Zdravý způsob života a péče o zdraví

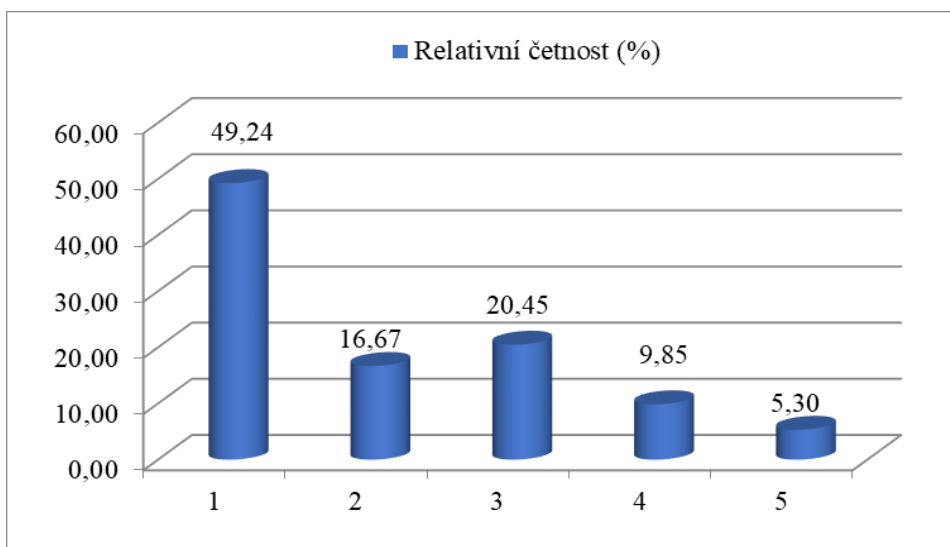
ZDRAVÝ ZPŮSOB ŽIVOTA A PÉČE O ZDRAVÍ						
Dílčí téma	Co bylo nejvíce		Co nebylo probráno		Co žáky nejvíce	
	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
1 Výživa a zdraví - zásady zdravého stravování, pitný režim, poruchy příjmu potravy	86	65,15	14	10,61	65	49,24
2 Vlivy vnitřního a vnějšího prostředí na zdraví	17	12,88	23	17,42	22	16,67
3 Tělesná a duševní hygiena, denní režim, pohybový režim	28	21,21	17	12,88	27	20,45
4 Ochrana před přenosnými chorobami, cesty přenosu a jejich prevence	13	9,85	28	21,21	13	9,85
5 Ochrana před chronickými nepřenosiými chorobami, základy první pomoci	9	6,82	48	36,36	7	5,30

Graf 14.a Co bylo nejvíce probíráno

Graf 14.b Co nebylo probíráno

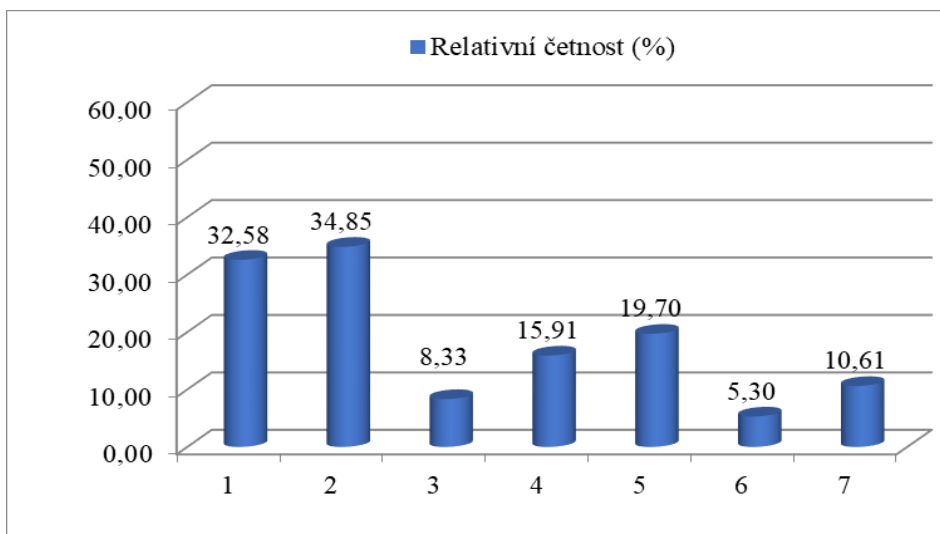
Graf 14.c Co žáky nejvíce zajímalo

Převážná většina žáků (65,15 %) zvolila za nejvíce probírané dílčí téma Výživa a zdraví – zásady zdravého stravování, pitný režim, poruchy příjmu potravy (Graf 14.a), naopak za nejméně probírané téma žáci zvolili Ochranu před chronickými nepřenosiými chorobami, základy první pomoci a to v 36,36 % případů (Graf 14.b). 49,24 % tázaných žáků nejvíce zajímala tematika první, která se týká opět Výživy a zdraví (Graf 14.c).

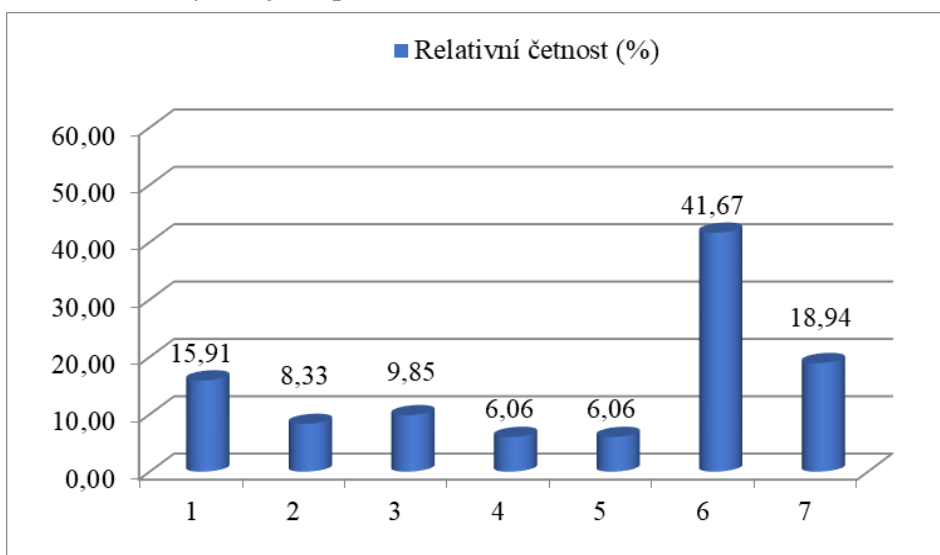
Další Tabulka 15. a Grafy 15.a, 15.b a 15.c hodnotí oblast Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence.

Tabulka 15. Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence

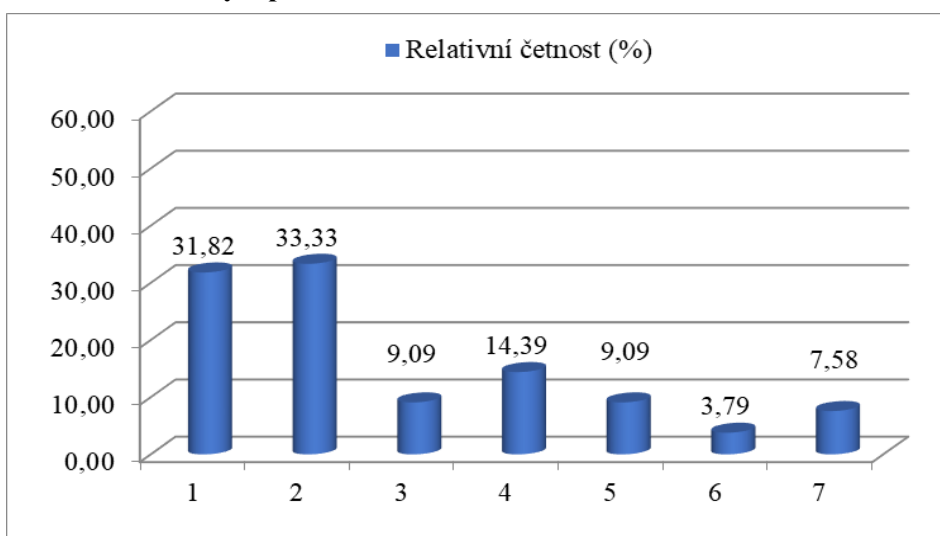
RIZIKA OHROŽUJÍCÍ ZDRAVÍ A JEJICH PREVENCE							
	Dílčí téma	Co bylo nejvíce probíráno		Co nebylo probráno		Co žáky nejvíce zajímalo	
		Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
1	Stres a jeho vztah ke zdraví	43	32,58	21	15,91	42	31,82
2	Auto-destruktivní závislosti - psychické onemocnění, alkohol, pasivní a aktivní kouření, zbraně, těžké životní situace a jejich zvládnání	46	34,85	11	8,33	44	33,33
3	Individuální násilí a zneužívání, sexuální kriminalita, šikana, kriminalita mládeže atd.	11	8,33	13	9,85	12	9,09
4	Bezpečné chování a komunikace - komunikace přes internet, pomoc v rizikových situacích	21	15,91	8	6,06	19	14,39
5	Dodržování pravidel bezpečného chování - ve škole, v dopravě, postup v případě dopravní nehody	26	19,70	8	6,06	12	9,09
6	Manipulativní reklama a její vliv na jedince	7	5,30	55	41,67	5	3,79
7	Ochrana člověka za mimořádných událostí (záchranný signál, evakuace obyvatel atd.)	14	10,61	25	18,94	10	7,58

Graf 15.a Co bylo nejvíce probíráno

Graf 15.b Co nebylo probíráno

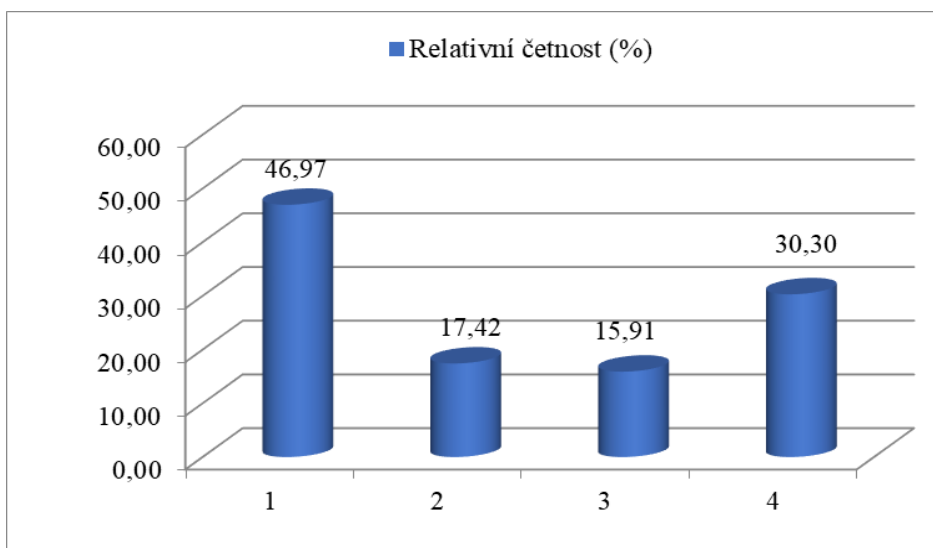
Graf 15.c Co žáci nejvíce zajímalo

Téměř shodně žáci v této části dotazníkového šetření označili dva okruhy jako nejvíce probírané a zároveň i za nejvíce zajímavé Auto-destruktivní závislosti – psychické onemocnění, alkohol, pasivní a aktivní kouření, zbraně, těžké životní situace a jejich zvládání ve 34,85 % případů a Stres a jeho vztah ke zdraví ve 32,58 % případů (Graf 15.a). Jako nejméně probíraný okruh z hodnocení našich respondentů vyšel se 41,67 % ten, který byl nazvaný Manipulativní reklama a její vliv na jedince (Graf 15.b).

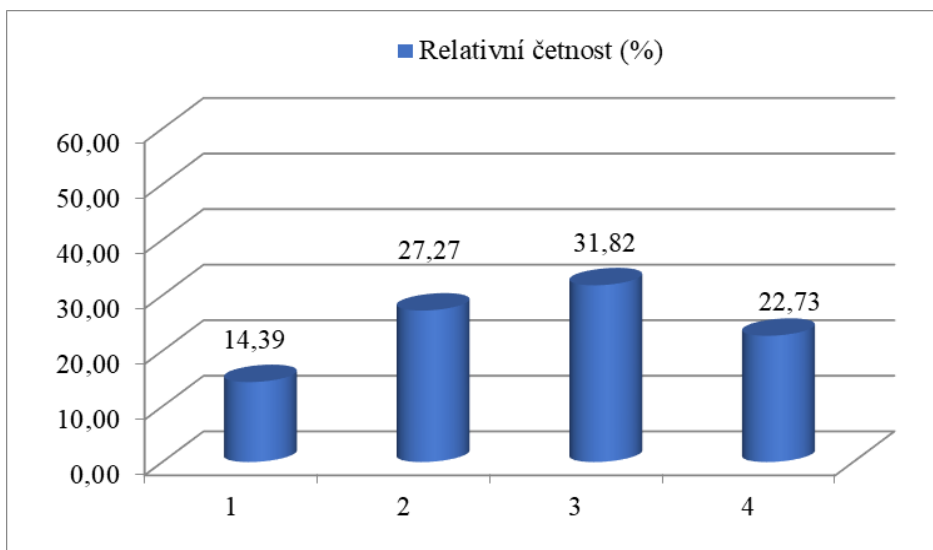
Předposlední dílčí okruh byl sestaven na téma Hodnota a podpora zdraví.

Tabulka 16. Hodnota a podpora zdraví

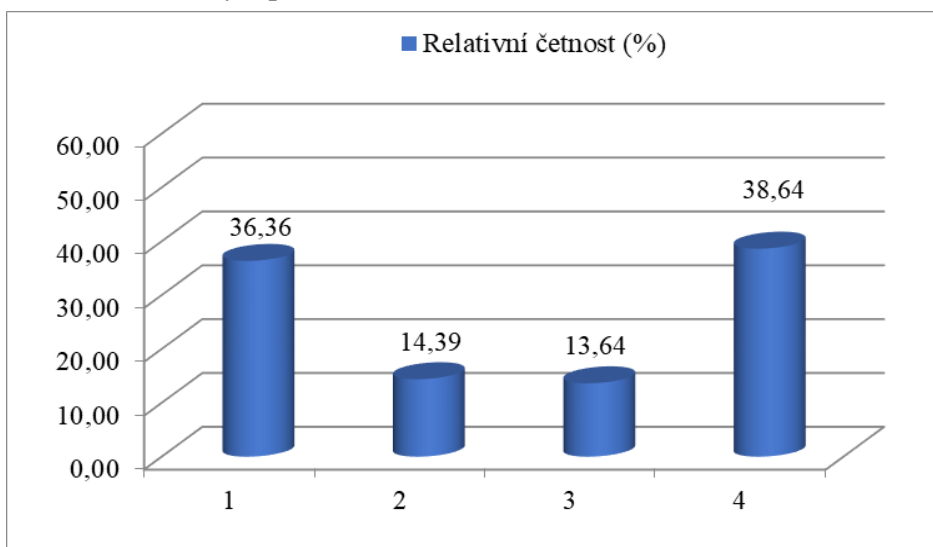
HODNOTA A PODPORA ZDRAVÍ							
Dílčí téma	Co bylo nejvíce		Co nebylo probráno		Co žáci nejvíce		
	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)	
1 Pojetí člověka ve zdraví a nemoci	62	46,97	19	14,39	48	36,36	
2 Podpora zdraví a její formy	23	17,42	36	27,27	19	14,39	
3 Odpovědnost jedince za zdraví	21	15,91	42	31,82	18	13,64	
4 Podpora zdravého životního stylu	40	30,30	30	22,73	51	38,64	

Graf 16.a Co bylo nejvíce probíráno

Graf 16.b Co nebylo probíráno

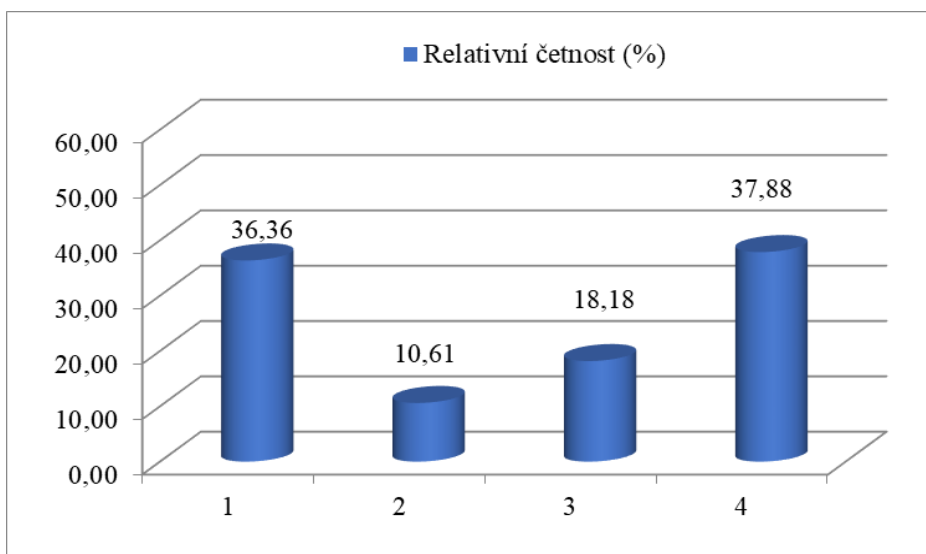
Graf 16.c Co žáky nejvíce zajímalo

Pojetí člověka ve zdraví uvedlo 46,97 % žáků jako nejvíce probíranou oblast v tomto okruhu (Graf 16.a). Nejméně probíranou oblastí (Graf 16.b) byla Odpovědnost jedince za zdraví (31,82 %) a Podpora zdraví a její formy (27,27 %). Žáky nejvíce zajímalo téma Podpora zdravého životního stylu (38,64 %) a Pojetí člověka ve zdraví a nemoci (36,36 %), (Graf 16.c).

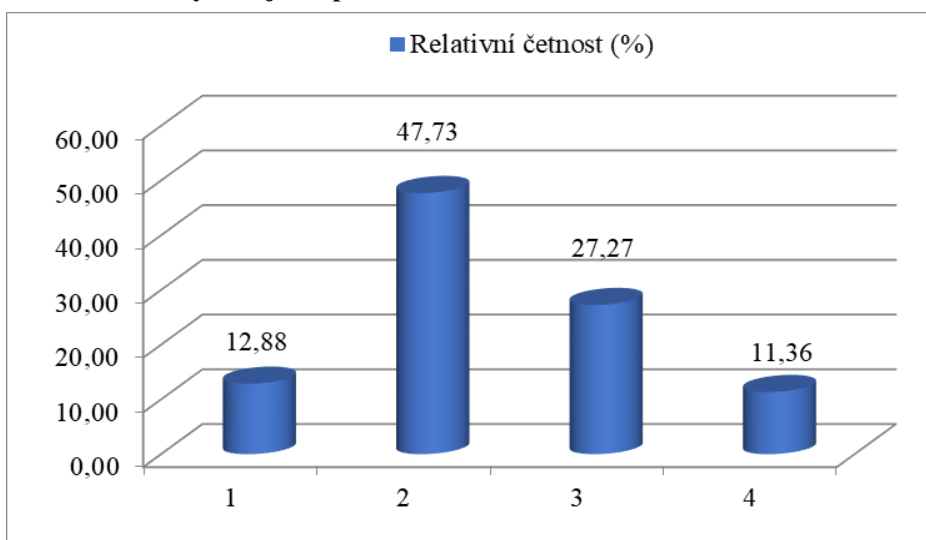
Poslední otázka výzkumného šetření byla zaměřena na téma Osobnostní a sociální rozvoj.

Tabulka 17. Osobnostní a sociální rozvoj

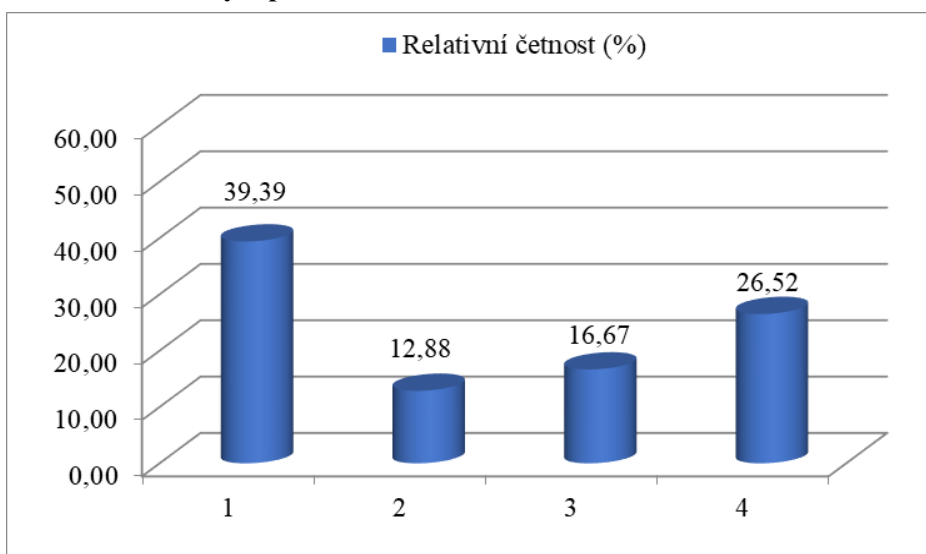
OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ ROZVOJ						
Dílčí téma	Co bylo nejvíce		Co nebylo probráno		Co žáci nejvíce	
	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
1 Vztah k sobě samému, k druhým lidem, vědomí vlastní identity	48	36,36	17	12,88	52	39,39
2 Cvičení sebekontroly, sebeovládání a zvládání problémových činností	14	10,61	63	47,73	17	12,88
3 Zvládání stresu, hledání pomoci při problémech	24	18,18	36	27,27	22	16,67
4 Mezilidské vztahy a komunikace - přijímání názoru druhých, empatie, asertivní komunikace, dopady vlastního chování a jednání	50	37,88	15	11,36	35	26,52

Graf 17.a Co bylo nejvíce probíráno

Graf 17.b Co nebylo probíráno

Graf 17.c Co žáky nejvíce zajímalo

Relativní četnost 37,88 % poukazuje na to, že téma Vztah k sobě samému, k druhým lidem, vědomí vlastní identity bylo na námi oslovených základních školách nejvíce probírané (Graf 17.a). Téměř v polovině případů (47,73 %) jako nejméně probírané zvolili respondenti téma Cvičení sebekontroly, sebeovládání a zvládání problémových činností (Graf 17.b). Nejvíce žáky zajímalo z tohoto okruhu první téma, a to Vztah k sobě samému, k druhým lidem, vědomí vlastní identity s procentuálním hodnocením 39,39 % (Graf 17.c).

4.3 Pohled pedagogů na vzdělávací obor Výchova ke zdraví

Tato podkapitola bude založena na porovnání názorů na vzdělávací obor Výchova ke zdraví námi oslovených žáků a jejich učitelů, kteří je vyučují tento předmět.

První část dotazníků určeného pro pedagogy, byla poskládána z otázek, které zjišťovaly základní informace o tom, jak Výchova ke zdraví na daných základních školách probíhá. Nejprve jsme zjistili, že ani jedna ze škol není zařazena do projektu Škola podporující zdraví (Zdravá škola). U následující části byla odpověď na naši otázku u všech 3 škol opět stejná a to, že se na všech oslovených základních školách vyučují tematické oblasti Výchovy ke zdraví jako samostatné předměty pod názvem Výchova ke zdraví. Z dalších odpovědí můžeme vyčíst, že ZŠ Tršice realizuje ŠVP a tedy i Výchovu ke zdraví od roku 2004 a ZŠ Spojenců a ZŠ Heyrovského od roku 2007 a změny do ŠVP pro vzdělávací obor Výchova ke zdraví dle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání podle platné verze od 1. 9. 2013 všechny školy zapojené do našeho šetření zakomponovaly částečně. Zjišťovali jsme také názor vyučujících na časovou dotaci Výchovy ke zdraví, kterou označili jako dostačující. Zajímavé zjištění bylo, že všichni pedagogové zapojení do dotazníkového šetření nejsou aprobovaní přímo pro tento obor. Při otázce, jestli má význam žáky v oblasti Výchovy ke zdraví vzdělávat, všichni dotazovaní označili odpověď ano a také souhlasně označili, že tohle vzdělávání může mít celosvětový dopad např. v otázce snížení výskytu civilizačních onemocnění, snížení rizikového chování, vyšší zodpovědnosti za své zdraví apod.

Ve druhé části dotazníků jsme mapovali, jestli učitelé budou volit shodné odpovědi jako jejich žáci v nejvíce zmiňovaných oblastech, v oblastech, kterým se ve

vyučování nevěnovali vůbec a v tématech, o kterých se učitelé domnívají, že žáky nejvíce zaujaly.

Všichni tři dotazovaní učitelé ve výzkumném šetření uvedli, že v žádném tematickém bloku nevynechali při vyučování Výchovy ke zdraví ani jedno námi uvedené dílčí téma, respektive v otázkách, kde měli zakřížkovat oblasti, kterým se nevěnovali vůbec, neoznačili ani jednu. V odpovědi na nejvíce probírané a nejvíce pro žáky zajímavé téma se v okruhu Vztahy mezi lidmi a formy soužití obě dotazované skupiny shodli ve zvolení tématu Vztahy ve dvojici – kamarádství, přátelství, láska. V pasáži nazvané Změny v životě člověka a jejich reflexe učitelé převážně označili všechna témata jako nejvíce probíraná a domnívali se, že všechny otázky, které se týkaly sexuální tematiky jejich žáky zaujaly, což se shoduje i s hodnocením žáků. Dílčí témata v části Zdravý způsob života a péče o zdraví opět dotazovaní pedagogové označili všechna jako nejvíce probíraná a při domněnce nejvíce zajímavého tématu mylně označili za pro žáky nejzajímavější Ochranu před přenosnými chorobami, cesty přenosu a jejich prevence, tohle téma žáci volili až na předposledním místě. V okruhu Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence se podle vyučujícího na ZŠ Spojenců a ZŠ Heyrovského nejvíce věnovali problematice Stres a jeho vztah ke zdraví, kdy tohle téma označili i jako nejvíce oblíbené u žáků, ti ho hodnotili jako druhé v pořadí. Podle odpovědi, kterou označil pedagog ze ZŠ Tršice se nejvíce ve vyučování věnovali Auto-destruktivním závislostem – psychickým onemocněním, alkoholu, pasivnímu a aktivnímu kouření, zbraním, těžkým životním situacím a jejich zvládnutí, v tomto označení opět došlo ke shodě v odhadu oblíbenosti tématu s hodnocením žáků. V předposledním okruhu Hodnota a podpora zdraví bylo jednoznačně ve všech hodnocení shodně pedagogy zvoleno nejvíce probíraným dílčím tématem Pojetí člověka ve zdraví a nemoci, v oblíbenosti žáků byla tahle možnost na druhé příčce, kdy početněji volené téma oblíbenosti byla Podpora zdravého životního stylu. Poslední vzdělávací okruh byl celou svou tematikou opět celý obsažený ve vyučování na všech námi oslovených školách a výsledkem porovnání názorů oblíbenosti tématu u žáků bylo znovu shodné zvolení tématu Vztah k sobě samému, k druhým lidem, vědomí vlastní identity.

V celkovém hodnocení výsledků dotazníkového výzkumného šetření nelze podotknout nic jiného než, že pedagogové na oslovených základních školách se vyučování oboru Výchova ke zdraví věnují očividně se zájmem a plným nasazením,

jelikož se v hodinách zmiňují o všech dílčích problémech, což se shoduje s míněním žáků, kteří dané problematice rádi naslouchají.

ZÁVĚR

Hlavním cílem práce bylo zjistit, jaký význam přisuzují žáci druhého stupně základních škol a jejich pedagogové vzdělávacímu oboru Výchova ke zdraví.

Z výsledků vyplývá, že výuka předmětu Výchova ke zdraví je mezi žáky velmi oblíbená a žáci se na tyto hodiny těší. Zajímavým výsledkem bylo, že výuka je spojována s osobností vyučujícího a jeho přístupem k probírané látce.

Dále lze konstatovat, že kromě samotného předmětu jsou žáci více spokojeni, když jsou do hodin Výchovy ke zdraví zařazovány tzv. aktivizační výukové metody, kdy probíhá práce nejenom samostatně, ale i v kolektivu, hrají se hry, žáci mohou vyjádřit své názory např. v inscenacích a lépe tak spolupracovat a kolektivně se zapojovat.

Struktura hodin Výchovy ke zdraví závisí především na přístupu učitele, tato role je nezastupitelná.

Žáci nemají v oblibě samostatnou práci v podobě čtení článků z učebnic, ale naopak preferují skupinové aktivity, které je lépe vtáhnou do dané problematiky.

Je zajímavé, že mezi oblíbená témata výuky patří sexuální výchova a zdravý životní styl. Z toho vyplývá, že současná mládež ve věku od 12–16 roků nemá dostatečné znalosti, které se jim díky této výuce dostávají.

Předpokládám, že význam Výchovy ke zdraví bude mít stoupající tendenci. Je možné, že rodiče v současné, uspěchané době nemají dostatek zkušeností a praxi v předávání nabytých znalostí. Škola může v tomto ohledu suplovat to, co dříve rodina zvládla lépe, a to je připravit mladou generaci na další život.

Na závěr bych chtěla dodat, že jsem oslovila pro možnou spolupráci a účast ve výzkumném šetření přibližně 10 základních škol, kdy zájem pro zapojení se do projektu byl velmi malý. Tento fakt byl téměř ve všech případech objasněný tím, že dotazníkových šetření je v dnešní době přebytek.

SHRNUTÍ/SUMMARY

Bakalářská práce se zabývá vzdělávacím oborem Výchova ke zdraví. Teoretická část obsahuje odborné poznatky a zaměřuje se na Rámcový vzdělávací program pro základní školy. Dále je v této práci popsána vzdělávací oblast Člověk a zdraví a samostatný obor Výchova ke zdraví, u kterého je krátce popsána charakteristika oboru, cíle a obsah.

Výzkumná část je zaměřena na rozbor dotazníkového šetření, které analyzovalo názory 132 žáků a jejich 3 pedagogů z druhého stupně základních škol v Olomouckém kraji na vzdělávací obor Výchova ke zdraví.

Klíčová slova: Vzdělávací obor Výchova ke zdraví, Rámcový vzdělávací program, Vzdělávací oblast Člověk a zdraví

The bachelor thesis focuses on the education field Health Education. The theoretical part contains expert knowledge and focuses on The Framework Education Program for Elementary schools. Further, in this work is described The Educational Area of Humans and Health and the separate branch of Health Education, which describes the characteristics of the field, purposes and content.

The research part is focused on the analysis of the questionnaire research, which analyzed the views of 132 pupils and their 3 teachers from the second level of elementary schools in the Olomouc Region to the educational field Health Education.

Key words: Health Education, Elementary schools, Framework education programme, Humans and Health

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

FIALOVÁ, Ludmila et al. *Vzdělávací oblast Člověk a zdraví v současné škole*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2014. 234 s. ISBN 978-80-246-2885-1.

HAVELKOVÁ, M., FERBAROVÁ, R., *Výchova ke zdraví I. : Sborník prací učitelů a studentů katedry rodinné výchovy a Výchovy ke zdraví PdF MU v Brně*.

HOLČÍK, Jan. *Zdravotní gramotnost a její role v péči o zdraví: k teoretickým základům cesty ke zdraví*. 1. vyd. Brno: MSD, 2009. 149 s. ISBN 978-80-7392-089-0.

HŘIVNOVÁ, Michaela et al. *Stěžejní aspekty výchovy ke zdraví*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 151 s. ISBN 978-80-244-2503-0.

KOPECKÝ, Miroslav et al. *Úvod do výchovy ke zdraví a zdravému životnímu stylu*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. 80 s. ISBN 978-80-244-3369-1.

KRAHULCOVÁ, Monika. *Výchova ke zdraví na 2. stupni základních škol očima žáků v Pardubickém kraji*. Olomouc, 2017. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Michaela Hřivnová, Ph.D.

KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie zdraví*. 3. vyd. Praha: Portál, 2009. 280 s. ISBN 978-80-7367-568-4.

MACHOVÁ, Jitka et al. *Výchova ke zdraví*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 291 s. ISBN 978-80-247-2715-8.

MARÁDOVÁ, Eva. *Vybrané kapitoly z didaktiky výchovy ke zdraví*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. 79 s. ISBN 978-80-7290-662-8.

MATUŠ, Vladimír a BEDNÁŘOVÁ, Pavla. *Metodika výuky výchovy ke zdraví na 2. stupni základních škol z pohledu pedagogické praxe - náměty pro začínajícího učitele*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2009. 78 s. ISBN 978-80-7368-434-1.

MUŽÍKOVÁ, Leona. *Škola a zdraví pro 21. století, 2010: podněty pro implementaci výchovy ke zdraví do školních vzdělávacích programů*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita ve spolupráci s MSD, 2010. 141 s. ISBN 978-80-210-5328-1.

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál s.r.o., 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8

SPIPKOVÁ, V. Příprava učitelů primární školy na tvorbu ŠVP .In R.Šikulová, „*Cesta rámcového vzdělávacího programu do škol*“. Ústí nad Labem: PdF UJEP, 2006. s. 7-15. ISBN 80-7044-832-6.

SVOBODA, Michal. Požadavky na osobnostní a sociální rozvoj žáků z pohledu očekávaných výstupů kurikulárního dokumentu pro základní vzdělávání, Requirements for personal and social development of pupils from the point of view of anticipated outputs of the curricular document for elementary education. In: ŘEHULKA, Evžen a REISSMANNOVÁ, Jitka, eds. *Současné trendy výchovy ke zdraví: sborník příspěvků = Contemporary trends in education for health: proceedings*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013, s. 91-101. ISBN 978-80-210-6316-7.

WORLD HEALTH ORGANIZATION. *Health 21: The health for all policy framework for the WHO European Region*. Dánsko: WHO, 1999. 224 s. ISBN 92-890-1349-4.

ZORMANOVÁ, Lucie. *Obecná didaktika: pro studium a praxi*. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4590-9

Elektronické zdroje

FRIDRICHOVÁ, Maria, HŘIVNOVÁ, Michaela, KUBRICHTOVÁ, Lenka a TUPÝ, Jan. *Standardy pro základní vzdělávání: Výchova ke zdraví* [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2013 [cit. 2018-04-12]. Dostupné z: <http://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=67503&view=9832>.

GOŠOVÁ, Věra. Kurikulární reforma. In: *Metodický portál RVP* [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 11. 4. 2011 [cit. 2018-04-12]. Dostupné z: http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogicky_lexikon/K/Kurikul%C3%A1rn%C3%AD_reforma.

Harmonogram. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky* [online]. Praha: MŠMT, © 2013-2015 [cit. 2018-05-15]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/harmonogram>.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Standardy pro základní vzdělávání* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2013 [cit. 2018-05-15]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/opatreni-ministra-skolstvi-mladeze-a-telovychovy-kterym-se-4>.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Informace o úpravách Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 29. 1. 2013 [cit. 2018-05-15]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/upraveny-ramcovy-vzdelavaci-program-pro-zakladni-vzdelavani>.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Přehled změn v upraveném RVP ZV* [online]. 2013 [cit. 2018-05-15]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/upraveny-ramcovy-vzdelavaci-program-pro-zakladni-vzdelavani>.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: úplné znění upraveného RVP ZV* [online]. Praha:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2013 [cit. 2018-05-15]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/upraveny-ramcovy-vzdelavaci-program-pro-zakladni-vzdelavani>.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: úplné znění upraveného RVP ZV s barevně vyznačenými změnami* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2013 [cit. 2018-05-15]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/upraveny-ramcovy-vzdelavaci-program-pro-zakladni-vzdelavani>

O průvodci a úpravách RVP ZV: Doporučení, inspirace a náměty úvodní stránka průvodce. *Metodický portál RVP* [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, b.r. [cit. 2018-05-15]. Dostupné z: <http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=6433>.

VAŠUTOVÁ, Jaroslava. *Cíle kurikulární reformy a podmínky jejich dosažení* [online]. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2006 [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: class.pedf.cuni.cz/NewSUMA/FileDownload.aspx?FileID=97

SEZNAM ZKRATEK

(MŠMT) – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

(RVP) – Rámcový vzdělávací program

(RVP ZV) – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

(ŠVP) – Školní vzdělávací program

(VkZ) – Výchova ke zdraví

(WHO) – World Health Organization - Světová zdravotnická organizace

(ZŠ) – Základní škola

SEZNAM TABULEK, GRAFŮ A OBRÁZKŮ

Tabulka 1.a Oblíbenost předmětu Výchova ke zdraví	12
Tabulka 1.b Oblíbenost předmětu Výchova ke zdraví na jednotlivých základních školách	12
Tabulka 2.a Jak se žáci těší na hodiny Výchovy ke zdraví	14
Tabulka 2.b Jak se žáci těší na hodiny Výchovy ke zdraví na jednotlivých základních školách	14
Tabulka 3.a Obtížnost předmětu Výchova ke zdraví	16
Tabulka 3.b Obtížnost předmětu Výchova ke zdraví na jednotlivých základních školách	16
Tabulka 4.a Využívání tzv. aktivizačních výukových metod (skupinová práce, didaktické hry, inscenační metody aj.) ve výuce Výchovy ke zdraví	18
Tabulka 4.b Využívání aktivizačních výukových metod ve výuce Výchovy ke zdraví na jednotlivých základních školách	18
Tabulka 5.a Motivace pomocí aktivizačních výukových metod ve výuce Výchovy ke zdraví k učení a získávání nových poznatků	19
Tabulka 5.b Motivace pomocí aktivizačních výukových metod ve výuce Výchovy ke zdraví k učení a získávání nových poznatků na jednotlivých základních školách	19
Tabulka 6.a Práce s učebnicí či pracovními listy ve výuce Výchovy ke zdraví	22
Tabulka 6.b Práce s učebnicí či pracovními listy ve výuce Výchovy ke zdraví na jednotlivých základních školách	22
Tabulka 7.a Hodnocení časové dotace na výuku Výchovy ke zdraví	24
Tabulka 7.b Hodnocení časové dotace na výuku Výchovy ke zdraví na jednotlivých základních školách	24
Tabulka 8.a Srovnatelnost hodnocení (známkování) ve Výchově ke zdraví s hodnocením v jiných vyučovacích předmětech	26
Tabulka 8.b Srovnatelnost hodnocení (známkování) ve Výchově ke zdraví s hodnocením v jiných vyučovacích předmětech na jednotlivých základních školách	26
Tabulka 9. Co je pro žáky nejpřínosnější na hodinách Výchovy ke zdraví	28
Tabulka 10. Co je pro žáky nejméně přínosné na hodinách Výchovy ke zdraví	29
Tabulka 11.a Uplatnitelnost získaných vědomostí, dovedností a postojů ve Výchově ke zdraví v osobním životě (nyní, případně v budoucnu)	31
Tabulka 11.b Uplatnitelnost získaných vědomostí, dovedností a postojů ve Výchově ke zdraví v osobním životě na jednotlivých základních školách	31
Tabulka 12. Vztahy mezi lidmi a formy soužití	33
Tabulka 13. Změny v životě člověka a jejich reflexe	36

Tabulka 14. Zdravý způsob života a péče o zdraví	39
Tabulka 15. Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence	42
Tabulka 16. Hodnota a podpora zdraví	45
Tabulka 17. Osobnostní a sociální rozvoj	48
Graf 1. Oblíbenost předmětu Výchova ke zdraví na jednotlivých základních školách a souhrnně	12
Graf 2. Jak se žáci těší na hodiny Výchovy ke zdraví na jednotlivých základních školách a souhrnně	14
Graf 3. Obtížnost předmětu Výchova ke zdraví na jednotlivých základních školách a souhrnně	16
Graf 4. Využívání aktivizačních výukových metod ve výuce Výchovy ke zdraví na jednotlivých základních školách a souhrnně	18
Graf 5. Motivace pomocí aktivizačních výukových metod ve výuce Výchovy ke zdraví k učení a získávání nových poznatků na jednotlivých základních školách a souhrnně.....	20
Graf 6. Práce s učebnicí či pracovními listy ve výuce Výchovy ke zdraví na jednotlivých základních školách a souhrnně	22
Graf 7. Hodnocení časové dotace na výuku Výchovy ke zdraví na jednotlivých základních školách a souhrnně	24
Graf 8. Srovnatelnost hodnocení (známkování) ve Výchově ke zdraví s hodnocením v jiných vyučovacích předmětech na jednotlivých základních školách a souhrnně	26
Graf 9. Co je pro žáky nejpřínosnější na hodinách Výchovy ke zdraví	28
Graf 10. Co je pro žáky nejméně přínosné na hodinách Výchovy ke zdraví	29
Graf 11. Uplatnitelnost získaných vědomostí, dovedností a postojů ve Výchově ke zdraví v osobním životě na jednotlivých základních školách a souhrnně	31
Tematický okruh: Vztahy mezi lidmi a formy soužití	
Graf 12.a Co bylo nejvíce probíráno	34
Graf 12.b Co nebylo probíráno	34
Graf 12.c Co žáky nejvíce zajímalo	34
Tematický okruh: Změny v životě člověka a jejich reflexe	
Graf 13.a Co bylo nejvíce probíráno	37
Graf 13.b Co nebylo probíráno	37
Graf 13.c Co žáky nejvíce zajímalo	37
Tematický okruh: Zdravý způsob života a péče o zdraví	
Graf 14.a Co bylo nejvíce probíráno	40
Graf 14.b Co nebylo probíráno	40
Graf 14.c Co žáky nejvíce zajímalo	40
Tematický okruh: Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence	

Graf 15.a Co bylo nejvíce probíráno	43
Graf 15.b Co nebylo probíráno	43
Graf 15.c Co žáky nejvíce zajímalo	43
Tematický okruh: Hodnota a podpora zdraví	
Graf 16.a Co bylo nejvíce probíráno	46
Graf 16.b Co nebylo probíráno	46
Graf 16.c Co žáky nejvíce zajímalo	46
Tematický okruh: Osobnostní a sociální rozvoj	
Graf 17.a Co bylo nejvíce probíráno	49
Graf 17.b Co nebylo probíráno	49
Graf 17.c Co žáky nejvíce zajímalo	49
 Obrázek 1.Vzdělávací oblasti pro druhý stupeň základní školy.....	 7

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1. Dotazník, který byl předložen žákům druhého stupně oslovených základních škol v Olomouckém kraji

Příloha 2. Dotazník, který byl předložen pedagogům druhého stupně oslovených základních škol v Olomouckém kraji

PŘÍLOHY

Příloha 1. Dotazník, který byl předložen žákům druhého stupně oslovených základních škol v Olomouckém kraji

Vážení a milí žáci,

v rámci výzkumu „Výchova ke zdraví očima žáků základních škol“, který realizuje Centrum výzkumu zdravého životního stylu a Katedra antropologie a zdravotní pedagogie Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci bychom Vás chtěli požádat o následující spolupráci:

V předloženém dotazníku, který je zcela anonymní, označte, prosím, křížkem variantu odpovědi se kterou se ztotožňujete, či která Vám je nejbližší. V případě použití číselné osy označte křížkem číslici, která nejvíce vystihuje Váš názor (*číslo 1 znamená, že s otázkou zásadně nesouhlasíte, číslo 10 pak znamená, že s otázkou zásadně souhlasíte*). Do volných polí lze dopsat váš názor.

Za projevenou spolupráci děkujeme.

Za realizační tým

Mgr. Michaela Hřivnová, Ph.D.
katedra antropologie a zdravotní pedagogie
manažer Centra výzkumu zdravého životního stylu
Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

1. Výchova ke zdraví patří mezi mé oblíbené předměty:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

-

+

Prostor pro případný komentář:.....

2. Na hodiny Výchovy ke zdraví se vždy těším:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

-

+

Prostor pro případný komentář:.....

3. Výchova ke zdraví patří mezi vyučovací předměty, které hodnotím jako obtížné:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

-

+

Prostor pro případný komentář:.....

10. Uved'te, prosím, co považujete na hodinách výuky Výchovy ke zdraví za nejméně přínosné, nejhorší, nejproblematictější:

.....
.....
.....
.....

11. Domnívám se, že vědomosti, dovednosti a postoje získané ve Výchově ke zdraví mohou uplatnit ve svém osobním životě (nyní případně v budoucnu):

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

-

+

Prostor pro případný komentář:.....

V této pasáži jsou uvedené jednotlivé tematické bloky a jejich dílčí témata, ke kterým se, prosím, vyjádřete dle zadaných otázek.

VZTAHY MEZI LIDMI A FORMY SOUŽITÍ

1. V této oblasti jste se nejvíce věnovali (prosím, zakřížkuj číslo)

1. Vztahy ve dvojici – kamarádství, přátelství, láska
2. Vztahy ve dvojici – partnerské vztahy, manželství a rodičovství
3. Vztahy a pravidla soužití v rodině ve škole
4. Vztahy mezi vrstevníky
5. Vztahy v obci, spolku

2. V této oblasti jste se vůbec nezmiňovali (prosím, zakřížkuj číslo)

1. Vztahy ve dvojici – kamarádství, přátelství, láska
2. Vztahy ve dvojici – partnerské vztahy, manželství a rodičovství
3. Vztahy a pravidla soužití v rodině ve škole
4. Vztahy mezi vrstevníky
5. Vztahy v obci, spolku

3. V této oblasti vás nejvíce zajímalo (prosím, zakřížkuj číslo)

1. Vztahy ve dvojici – kamarádství, přátelství, láska
2. Vztahy ve dvojici – partnerské vztahy, manželství a rodičovství
3. Vztahy a pravidla soužití v rodině ve škole
4. Vztahy mezi vrstevníky
5. Vztahy v obci, spolku

ZMĚNY V ŽIVOTĚ ČLOVĚKA A JEJICH REFLEXE

4. V této oblasti jste se nejvíce věnovali (prosím, zakřížkuj číslo)

1. Tělesné změny v dětství, pubertě a dospívání
2. Duševní změny v dětství, pubertě a dospívání
3. Společenské změny v dětství, pubertě a dospívání
4. Zdraví reprodukční soustavy
5. Sexualita jako součást formování osobnosti
6. Sexuální zdrženlivost
7. Předčasná sexuální zkušenost
8. Promiskuita
9. Těhotenství a rodičovství mladistvých
10. Poruchy pohlavní identity

5. V této oblasti jste se vůbec nezmiňovali (prosím, zakřížkuj číslo)

1. Tělesné změny v dětství, pubertě a dospívání
2. Duševní změny v dětství, pubertě a dospívání
3. Společenské změny v dětství, pubertě a dospívání
4. Zdraví reprodukční soustavy
5. Sexualita jako součást formování osobnosti
6. Sexuální zdrženlivost
7. Předčasná sexuální zkušenost
8. Promiskuita
9. Těhotenství a rodičovství mladistvých
10. Poruchy pohlavní identity

6. V této oblasti vás nejvíce zajímalo (prosím, zakřížkuj číslo)

1. Tělesné změny v dětství, pubertě a dospívání
2. Duševní změny v dětství, pubertě a dospívání
3. Společenské změny v dětství, pubertě a dospívání
4. Zdraví reprodukční soustavy
5. Sexualita jako součást formování osobnosti
6. Sexuální zdrženlivost
7. Předčasná sexuální zkušenost
8. Promiskuita
9. Těhotenství a rodičovství mladistvých
10. Poruchy pohlavní identity

ZDRAVÝ ZPŮSOB ŽIVOTA A PÉČE O ZDRAVÍ

7. V této oblasti jste se nejvíce věnovali (prosím, zakřížkuj číslo)

1. Výživa a zdraví – zásady zdravého stravování, pitný režim, poruchy příjmu potravy
2. Vlivy vnitřního a vnějšího prostředí na zdraví
3. Tělesná a duševní hygiena, denní režim, pohybový režim
4. Ochrana před přenosnými chorobami, cesty přenosu a jejich prevence
5. Ochrana před chronickými nepřenositelnými chorobami, základy první pomoci

8. V této oblasti jste se vůbec nezmiňovali (prosím, zakřížkuj číslo)

1. Výživa a zdraví – zásady zdravého stravování, pitný režim, poruchy příjmu potravy
2. Vlivy vnitřního a vnějšího prostředí na zdraví
3. Tělesná a duševní hygiena, denní režim, pohybový režim
4. Ochrana před přenosnými chorobami, cesty přenosu a jejich prevence
5. Ochrana před chronickými nepřenositelnými chorobami, základy první pomoci

9. V této oblasti vás nejvíce zajímalo (prosím, zakřížkuj číslo)

1. Výživa a zdraví – zásady zdravého stravování, pitný režim, poruchy příjmu potravy
2. Vlivy vnitřního a vnějšího prostředí na zdraví
3. Tělesná a duševní hygiena, denní režim, pohybový režim
4. Ochrana před přenosnými chorobami, cesty přenosu a jejich prevence
5. Ochrana před chronickými nepřenositelnými chorobami, základy první pomoci

RIZIKA OHROŽUJÍCÍ ZDRAVÍ A JEJICH PREVENCE

10. V této oblasti jste se nejvíce věnovali (prosím, zakřížkuj číslo)

1. Stres a jeho vztah ke zdraví
2. Auto-destruktivní závislosti – psychické onemocnění, alkohol, pasivní a aktivní kouření, zbraně, těžké životní situace a jejich zvládnutí
3. Individuální násilí a zneužívání, sexuální kriminalita, šikana, kriminalita mládeže atd.
4. Bezpečné chování a komunikace – komunikace přes internet, pomoc v rizikových situacích
5. Dodržování pravidel bezpečného chování – ve škole, v dopravě, postup v případě dopravní nehody
6. Manipulativní reklama a její vliv na jedince
7. Ochrana člověka za mimořádných událostí (záchranný signál, evakuace obyvatel atd.)

11. V této oblasti jste se vůbec nezmiňovali (prosím, zakřížkuj číslo)

1. Stres a jeho vztah ke zdraví
2. Auto-destruktivní závislosti – psychické onemocnění, alkohol, pasivní a aktivní kouření, zbraně, těžké životní situace a jejich zvládnání
3. Individuální násilí a zneužívání, sexuální kriminalita, šikana, kriminalita mládeže atd.
4. Bezpečné chování a komunikace – komunikace přes internet, pomoc v rizikových situacích
5. Dodržování pravidel bezpečného chování – ve škole, v dopravě, postup v případě dopravní nehody
6. Manipulativní reklama a její vliv na jedince
7. Ochrana člověka za mimořádných událostí (záchranný signál, evakuace obyvatel atd.)

12. V této oblasti vás nejvíce zajímalo (prosím, zakřížkuj číslo)

1. Stres a jeho vztah ke zdraví
2. Auto-destruktivní závislosti – psychické onemocnění, alkohol, pasivní a aktivní kouření, zbraně, těžké životní situace a jejich zvládnání
3. Individuální násilí a zneužívání, sexuální kriminalita, šikana, kriminalita mládeže atd.
4. Bezpečné chování a komunikace – komunikace přes internet, pomoc v rizikových situacích
5. Dodržování pravidel bezpečného chování – ve škole, v dopravě, postup v případě dopravní nehody
6. Manipulativní reklama a její vliv na jedince
7. Ochrana člověka za mimořádných událostí (záchranný signál, evakuace obyvatel atd.)

HODNOTA A PODPORA ZDRAVÍ

13. V této oblasti jste se nejvíce věnovali (prosím, zakřížkuj číslo)

1. Pojetí člověka ve zdraví a nemoci
2. Podpora zdraví a její formy
3. Odpovědnost jedince za zdraví
4. Podpora zdravého životního stylu

14. V této oblasti jste se vůbec nezmiňovali (prosím, zakřížkuj číslo)

1. Pojetí člověka ve zdraví a nemoci
2. Podpora zdraví a její formy
3. Odpovědnost jedince za zdraví
4. Podpora zdravého životního stylu

15. V této oblasti vás nejvíce zajímalo (prosím, zakřížkuj číslo)

1. Pojetí člověka ve zdraví a nemoci
2. Podpora zdraví a její formy
3. Odpovědnost jedince za zdraví
4. Podpora zdravého životního stylu

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ ROZVOJ

16. V této oblasti jste se nejvíce věnovali (prosím, zakřížkuj číslo)

1. Vztah k sobě samému, k druhým lidem, vědomí vlastní identity
2. Cvičení sebekontroly, sebeovládání a zvládání problémových činností
3. Zvládání stresu, hledání pomoci při problémech
4. Mezilidské vztahy a komunikace – přijímání názoru druhých, empatie, asertivní komunikace, dopady vlastního chování a jednání

17. V této oblasti jste se vůbec nezmiňovali (prosím, zakřížkuj číslo)

1. Vztah k sobě samému, k druhým lidem, vědomí vlastní identity
2. Cvičení sebekontroly, sebeovládání a zvládání problémových činností
3. Zvládání stresu, hledání pomoci při problémech
4. Mezilidské vztahy a komunikace – přijímání názoru druhých, empatie, asertivní komunikace, dopady vlastního chování a jednání

18. V této oblasti vás nejvíce zajímalo (prosím, zakřížkuj číslo)

1. Vztah k sobě samému, k druhým lidem, vědomí vlastní identity
2. Cvičení sebekontroly, sebeovládání a zvládání problémových činností
3. Zvládání stresu, hledání pomoci při problémech
4. Mezilidské vztahy a komunikace – přijímání názoru druhých, empatie, asertivní komunikace, dopady vlastního chování a jednání

Pohlaví: 1. dívka
2. chlapec

Třída:

Věk:

Velmi děkujeme za Vaši spolupráci.

Příloha 2. Dotazník, který byl předložen pedagogům druhého stupně oslovených základních škol v Olomouckém kraji

Vážená paní ředitelko/učitelko, vážený pane řediteli/učiteli,

v rámci výzkumu „Výchova ke zdraví očima žáků základních škol“, který realizuje Centrum výzkumu zdravého životního stylu a Katedra antropologie a zdravotní pedagogiky Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci bychom Vás chtěli požádat o následující spolupráci:

V předloženém dotazníku, který je zcela anonymní, prosíme o zodpovězení níže položených otázek dle skutečnosti. V případě nabídky odpovědí označte (v tištěné verzi křížkem, v elektronické podobě tučně) Vámi vybranou variantu, v případě volné odpovědi ji prosím dopište. Dotazníky budou zpracovány anonymně.

Děkujeme za projevenou spolupráci a podporu, a tím i za pomoc při zkvalitnění výuky na PdF UP v Olomouci a přiblížení akademické výuky požadavkům pedagogického terénu.

Více informací je uvedeno v přiloženém průvodním dopise.

V případě dotazu kontaktujte prosím michaela.hrivnova@upol.cz.

Za realizační tým

Mgr. Michaela Hřivnová, Ph.D.
katedra antropologie a zdravotní pedagogiky
manažer Centra výzkumu zdravého životního stylu
Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Je vaše ZŠ zařazena do projektu Škola podporující zdraví (Zdravá škola):

1. ano, od roku
2. v současné době připravujeme podklady pro zapojení se do projektu
3. ne

2. Na vaší ZŠ vyučujete tematické oblasti Výchovy ke zdraví (dále jen VkZ):

1. jako samostatný předmět pod názvem Výchova ke zdraví
2. jako samostatný předmět pod jiným názvem (např. Rodinná výchova)
3. integrovaně do jiných vyučovacích předmětů: vypište.....

3. Uveďte, prosím, od kterého školního roku realizujete ŠVP, a tedy Výchovu ke zdraví:.....

4. Zakomponovali jste do vašeho ŠVP změny pro vzdělávací obor Výchova ke zdraví dle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání - verze platná od 1. 9. 2013:

1. ano, zcela
2. ano, částečně
3. ne, ale o změnách víme
4. ne, o změnách nevíme

5. Vypište, prosím, ve kterých ročnících realizujete VkZ a s jakou týdenní hodinovou dotací:

1. 6. ročníkh/týden
2. 7. ročníkh/týden
3. 8. ročníkh/týden
4. 9. ročníkh/týden

6. Dle RVP je dána časová dotace na VkZ 2 hodiny/týden/4 ročníky (tzn. např. 1 h/týden v 6. ročníku, 1 h/týden v 7 ročníku, 8. a 9. ročník bez hodinové dotace). Tato časová dotace se vám jeví jako:

1. nadměrná
2. dostačující
3. nedostačující, uvítali bychom 4h/týden/4 ročníky
4. nedostačující, uvítali bychom 3h/týden/4 ročníky
5. jiná
varianta:.....

7. Na vaší ZŠ vyučuje VkZ:

1. aprobovaný učitel VkZ
2. aprobovaný učitel Rodinné výchovy
3. třídní učitel
4. neaprobovaný učitel
5. jiná varianta:
.....

8. Realizovali jste na vaší základní škole projekt, který by měl vazbu na jednotlivá témata z oblasti VkZ:

1. ano, několikrát
2. ano, jedenkrát
3. v současné době plánujeme takový projekt
4. ne
5. jiná
varianta:.....

9. Má podle Vás význam žáky v oblasti VkZ vzdělávat:

1. ano
2. ne
3. nedokáží posoudit

10. Může mít podle Vás vzdělávání v oblasti VkJ celospolečenský dopad (např. snížení výskytu civilizačních onemocnění, snížení rizikového chování, vyšší zodpovědnost za své zdraví apod.):

1. ano
2. ne
3. nedokáži posoudit

11. Vzhledem ke skutečnosti, že problematika VkJ je multidisciplinární, uveďte prosím, kterým z dílčích oblastí se na vaší ZŠ nejvíce věnujete (lze uvést více možných odpovědí):

VZTAHY MEZI LIDMI A FORMY SOUŽITÍ

1. V této oblasti jste se nejvíce věnovali (prosím, zakřížkujte číslo)

1. Vztahy ve dvojici – kamarádství, přátelství, láska
2. Vztahy ve dvojici – partnerské vztahy, manželství a rodičovství
3. Vztahy a pravidla soužití v rodině ve škole
4. Vztahy mezi vrstevníky
5. Vztahy v obci, spolku

2. V této oblasti jste se vůbec nevěnovali (prosím, zakřížkujte číslo)

1. Vztahy ve dvojici – kamarádství, přátelství, láska
2. Vztahy ve dvojici – partnerské vztahy, manželství a rodičovství
3. Vztahy a pravidla soužití v rodině ve škole
4. Vztahy mezi vrstevníky
5. Vztahy v obci, spolku

3. Uveďte, prosím, o kterém tématu se domníváte, že nejvíce zaujalo Vaše žáky (prosím, zakřížkujte číslo)

1. Vztahy ve dvojici – kamarádství, přátelství, láska
2. Vztahy ve dvojici – partnerské vztahy, manželství a rodičovství
3. Vztahy a pravidla soužití v rodině ve škole
4. Vztahy mezi vrstevníky
5. Vztahy v obci, spolku

ZMĚNY V ŽIVOTĚ ČLOVĚKA A JEJICH REFLEXE

4. V této oblasti jste se nejvíce věnovali (prosím, zakřížkujte číslo)

1. Tělesné změny v dětství, pubertě a dospívání
2. Duševní změny v dětství, pubertě a dospívání

3. Společenské změny v dětství, pubertě a dospívání
4. Zdraví reprodukční soustavy
5. Sexualita jako součást formování osobnosti
6. Sexuální zdrženlivost
7. Předčasná sexuální zkušenost
8. Promiskuita
9. Těhotenství a rodičovství mladistvých
10. Poruchy pohlavní identity

5. V této oblasti jste se vůbec nevěnovali (prosím, zakřížkujte číslo)

1. Tělesné změny v dětství, pubertě a dospívání
2. Duševní změny v dětství, pubertě a dospívání
3. Společenské změny v dětství, pubertě a dospívání
4. Zdraví reprodukční soustavy
5. Sexualita jako součást formování osobnosti
6. Sexuální zdrženlivost
7. Předčasná sexuální zkušenost
8. Promiskuita
9. Těhotenství a rodičovství mladistvých
10. Poruchy pohlavní identity

6. Uveďte, prosím, o kterém tématu se domníváte, že nejvíce zaujalo Vaše žáky (prosím, zakřížkujte číslo)

1. Tělesné změny v dětství, pubertě a dospívání
2. Duševní změny v dětství, pubertě a dospívání
3. Společenské změny v dětství, pubertě a dospívání
4. Zdraví reprodukční soustavy
5. Sexualita jako součást formování osobnosti
6. Sexuální zdrženlivost
7. Předčasná sexuální zkušenost
8. Promiskuita
9. Těhotenství a rodičovství mladistvých
10. Poruchy pohlavní identity

ZDRAVÝ ZPŮSOB ŽIVOTA A PÉČE O ZDRAVÍ

7. V této oblasti jste se nejvíce věnovali (prosím, zakřížkujte číslo)

1. Výživa a zdraví – zásady zdravého stravování, pitný režim, poruchy příjmu potravy
2. Vlivy vnitřního a vnějšího prostředí na zdraví
3. Tělesná a duševní hygiena, denní režim, pohybový režim
4. Ochrana před přenosnými chorobami, cesty přenosu a jejich prevence
5. Ochrana před chronickými nepřenositelnými chorobami, základy první pomoci

8. V této oblasti jste se vůbec nevěnovali (prosím, zakřížkujte číslo)

1. Výživa a zdraví – zásady zdravého stravování, pitný režim, poruchy příjmu potravy
2. Vlivy vnitřního a vnějšího prostředí na zdraví
3. Tělesná a duševní hygiena, denní režim, pohybový režim
4. Ochrana před přenosnými chorobami, cesty přenosu a jejich prevence
5. Ochrana před chronickými nepřenositelnými chorobami, základy první pomoci

9. Uveďte, prosím, o kterém tématu se domníváte, že nejvíce zaujalo Vaše žáky (prosím, zakřížkujte číslo)

1. Výživa a zdraví – zásady zdravého stravování, pitný režim, poruchy příjmu potravy
2. Vlivy vnitřního a vnějšího prostředí na zdraví
3. Tělesná a duševní hygiena, denní režim, pohybový režim
4. Ochrana před přenosnými chorobami, cesty přenosu a jejich prevence
5. Ochrana před chronickými nepřenositelnými chorobami, základy první pomoci

RIZIKA OHROŽUJÍCÍ ZDRAVÍ A JEJICH PREVENCE

10. V této oblasti jste se nejvíce věnovali (prosím, zakřížkujte číslo)

1. Stres a jeho vztah ke zdraví
2. Auto-destruktivní závislosti – psychické onemocnění, alkohol, pasivní a aktivní kouření, zbraně, těžké životní situace a jejich zvládnutí
3. Individuální násilí a zneužívání, sexuální kriminalita, šikana, kriminalita mládeže atd.
4. Bezpečné chování a komunikace – komunikace přes internet, pomoc v rizikových situacích
5. Dodržování pravidel bezpečného chování – ve škole, v dopravě, postup v případě dopravní nehody
6. Manipulativní reklama a její vliv na jedince
7. Ochrana člověka za mimořádných událostí (záchranný signál, evakuace obyvatel atd.)

11. V této oblasti jste se vůbec nevěnovali (prosím, zakřížkujte číslo)

1. Stres a jeho vztah ke zdraví
2. Auto-destruktivní závislosti – psychické onemocnění, alkohol, pasivní a aktivní kouření, zbraně, těžké životní situace a jejich zvládnutí
3. Individuální násilí a zneužívání, sexuální kriminalita, šikana, kriminalita mládeže atd.
4. Bezpečné chování a komunikace – komunikace přes internet, pomoc v rizikových situacích
5. Dodržování pravidel bezpečného chování – ve škole, v dopravě, postup v případě dopravní nehody

6. Manipulativní reklama a její vliv na jedince
7. Ochrana člověka za mimořádných událostí (záchranný signál, evakuace obyvatel atd.)

12. Uved'te, prosím, o kterém tématu se domníváte, že nejvíce zaujalo Vaše žáky (prosím, zakřížkujte číslo)

1. Stres a jeho vztah ke zdraví
2. Auto-destruktivní závislosti – psychické onemocnění, alkohol, pasivní a aktivní kouření, zbraně, těžké životní situace a jejich zvládnání
3. Individuální násilí a zneužívání, sexuální kriminalita, šikana, kriminalita mládeže atd.
4. Bezpečné chování a komunikace – komunikace přes internet, pomoc v rizikových situacích
5. Dodržování pravidel bezpečného chování – ve škole, v dopravě, postup v případě dopravní nehody
6. Manipulativní reklama a její vliv na jedince
7. Ochrana člověka za mimořádných událostí (záchranný signál, evakuace obyvatel atd.)

HODNOTA A PODPORA ZDRAVÍ

13. V této oblasti jste se nejvíce věnovali (prosím, zakřížkujte číslo)

1. Pojetí člověka ve zdraví a nemoci
2. Podpora zdraví a její formy
3. Odpovědnost jedince za zdraví
4. Podpora zdravého životního stylu

14. V této oblasti jste se vůbec nevěnovali (prosím, zakřížkujte číslo)

1. Pojetí člověka ve zdraví a nemoci
2. Podpora zdraví a její formy
3. Odpovědnost jedince za zdraví
4. Podpora zdravého životního stylu

15. Uved'te, prosím, o kterém tématu se domníváte, že nejvíce zaujalo Vaše žáky (prosím, zakřížkujte číslo)

1. Pojetí člověka ve zdraví a nemoci
2. Podpora zdraví a její formy
3. Odpovědnost jedince za zdraví
4. Podpora zdravého životního stylu

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ ROZVOJ

16. V této oblasti jste se nejvíce věnovali (prosím, zakřížkujte číslo)

1. Vztah k sobě samému, k druhým lidem, vědomí vlastní identity
2. Cvičení sebekontroly, sebeovládání a zvládání problémových činností
3. Zvládání stresu, hledání pomoci při problémech
4. Mezilidské vztahy a komunikace – přijímání názoru druhých, empatie, asertivní komunikace, dopady vlastního chování a jednání

17. V této oblasti jste se vůbec nevěnovali (prosím, zakřížkujte číslo)

1. Vztah k sobě samému, k druhým lidem, vědomí vlastní identity
2. Cvičení sebekontroly, sebeovládání a zvládání problémových činností
3. Zvládání stresu, hledání pomoci při problémech
4. Mezilidské vztahy a komunikace – přijímání názoru druhých, empatie, asertivní komunikace, dopady vlastního chování a jednání

18. Uveďte, prosím, o kterém tématu se domníváte, že nejvíce zaujalo Vaše žáky (prosím, zakřížkujte číslo)

1. Vztah k sobě samému, k druhým lidem, vědomí vlastní identity
2. Cvičení sebekontroly, sebeovládání a zvládání problémových činností
3. Zvládání stresu, hledání pomoci při problémech
4. Mezilidské vztahy a komunikace – přijímání názoru druhých, empatie, asertivní komunikace, dopady vlastního chování a jednání

Děkuji za projevenou spolupráci.

Mgr. Michaela Hřivnová, Ph.D.

ANOTACE PRÁCE

Jméno a příjmení:	Romana Kučerková
Katedra:	Katedra antropologie a zdravotní vědy
Vedoucí práce:	Mgr. Michaela Hřivnová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2018

Název práce:	Vzdělávací obor Výchova ke zdraví na 2. stupni základních škol - pohled žáků a pedagogů
Název v angličtině:	Health education at the elementary school through the eyes of students and teachers
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá vzdělávacím oborem Výchova ke zdraví. Teoretická část se zaměřuje na Rámcový vzdělávací program pro základní školy. Dále je v této práci popsána vzdělávací oblast Člověk a zdraví a samostatný obor Výchova ke zdraví. Výzkumná část je zaměřena na rozbor dotazníkového šetření, které analyzovalo názory 132 žáků a jejich 3 pedagogů ze druhého stupně základních škol v Olomouckém kraji na vzdělávací obor Výchova ke zdraví.
Klíčová slova:	Vzdělávací obor Výchova ke zdraví, Rámcový vzdělávací program, Vzdělávací oblast Člověk a zdraví
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis focuses on the education field Health Education. The theoretical part is focuses on the Framework Education Program for Elementary schools. Further, in this work is described the educational area of Humans and Health and the separate branch of Health Education. The research part is focused on the analysis of the questionnaire research, which analyzed the views of 132 pupils and their 3 teachers from the second level of elementary schools in the Olomouc Region to the educational field Health Education.
Klíčová slova v angličtině:	Health Education, Elementary schools, Framework education programme, Humans and Health
Přílohy vázané v práci:	Dotazník, který byl předložen žákům druhého stupně oslovených základních škol v Olomouckém kraji. Dotazník, který byl předložen pedagogům druhého stupně oslovených základních škol v Olomouckém kraji.
Rozsah práce:	77 s.
Jazyk práce:	český jazyk